

EGYENLŐSÉG

A MAGYAR ZSIDÓSÁG POLITIKAI HETILAPJA * MEGJELENIK HETENKÉNT EGYSZER

SZERKESZTETTE 1886-1915

SZABOLCSI MIKSA

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
BUDAPEST, V. LIPÓT-KÖRUT 26. SZÁM
TELEFONSZÁMOK: 144-30, NYOMDA 92-70
FÉLÉVRE 100.000 KORONA

SZERKESZTI

DR. SZABOLCSI LAJOS

UJESZTENDŐ 5685

Írta: dr. Hevesi Simon főrabbi

Reánkköszönt, eljő, nemsokára itt lesz az új esztendő. Szent ünnep, Rós-hassónó ünnepe, mint fehérben fénylő génusz, vezeti a napok sorát.

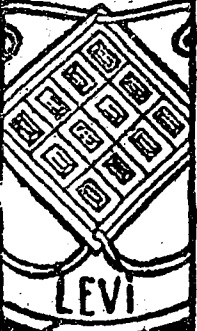
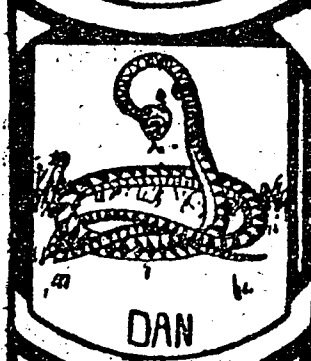
Mi pedig föltekintünk, epedő, fátyolos szemmel nézünk föl reá. Időket vezérlő, sugaras Génusz, mit hozol nekünk?

Aggodalmakban élünk, lesujtottak vagyunk. Nyomasztó a hangulat, mely reánk nehezül, csüggetegen járunk, szárnyaszegett, fagyottszárnyu remények bujdokolnak, gondok gyötrik a lelkeket, félve merünk a jövőre gondolni, vajjon mit rejteget? A mának gondjai súlyosabban éreztetik a holnapét. Nem az emberek lelkétől huzódik vissza bizodalmunk, hanem az állapotok megkövesült átkától félünk. A lelkekben már foszlad a homály, már jobb gondolatok beszűrődése dereng.

De nehéz lett már a helyzet és ránehezül mindenkire, gyűlöltre és gyűlölőre, ártatlanra és bűnösre egyaránt.

Az élet devalválódott, mint a papírpénz. Az élet pénze meg van hamisítva, csak egy igaz rajta, ami rá van írva minden valódi és hamis papírpénzre, hogy a hamisításra bűnhődés van kiróva. Ez a bűnhődés már elkövetkezett.

Az emberek elvesztették bizalmukat a jövő iránt, hitüket munkájuk eredményében. Minden meg van nehezítve, meg van bénítva és az emberek elfáradnak. Egy nagy epidémia borítja rá nehéz szárnyát a társadalomra, a szegénység epidémiája. Fájdalommal látom az elszegényedést hiveim lelkes táborában, ott is,

Ujévi ünnepi szám: 6000 korona

Sándor Pál

Az erők összefogásának, a teremő munkának, a szeretetnek és a reménynek ígéit hirdette Sándor Pál az ünnepi zászlókkal ékes, százesztendő Nyiregyháza falai között, a kereskedők országos napján összegyűlt nagy és megértő közönség előtt. De a beszéd nem a hallgatóságot akarta meggyőzni, fölvilágosítani és a gazdasági liberális ut-jára terelni. Azok, akik a magyar kereskedők vezérének szavait áhitattal figyelték, már régen át vannak hatva a demokrácia és a becsületes munka igazságától. A mindennapi élet és megélhetés harcait vivó kereskedő (magától értetődően: felekezeti különbség nélkül) tudja, hogy a végsőig lerongyolt magyar gazdaság s vele a magyar nemzet jó-hirének helyreállítása azon az úton, amelyen az ország dolgait évek óta irányítják, sohasem sikerülhet. Sándor Pál nem a szűkebb közönséget igyekezett magának és eszméinek megnyerni, hiszen ez a lelkes tábor együtt küzd és szenved vele, hanem azt a másikat, távollevő csoportot, amely a forradalmi jelszavak mámorából máig sem ocsudott föl és valami kóros monomániával ragaszkodik olyan irányokhoz és célokhoz, amelyeket a huszadik század emberisége már régen odavetett a letűnt korok lomtarába.

— Az egész világon nincs még egy olyan konzervatív állam, mint Magyarország, — mondotta Sándor Pál és a mai szánalmas, kétségbeejtő közállapotokkal szembeállította a gazdasági föllendülésnek azt a ragyogó epocháját, amely a liberáliszmus jelében sok évszázados stagnáció után Magyarország egész gazdasági és kulturális képét szédítő ütemben változtatta meg és a kiegyezéstől a világháború kitöréséig az európai nemzetek büszke vetélytársává képesítette.

Konzervativizmus helyett bizvást mondhatunk reakciót, a szónak igen fájdalmas értelmében, mert a legféltetlenebb kurzus idején hozott rendszabályok még ma is érvényben vannak, a numerus clausus szégyenbélyege még ég a magyar közművelődés arcán.

Sándor Pál az európai demokrácia, a fölvilágosult korszak, az egészséges szociális gondolkodásmód kereteibe való beilleszkedésben látja Magyarországot egyedüli reménységét arra, hogy a mostani kaoszából kivergődjön. Röviden: olyan rendszerváltozásban, amely végképen kiirítja a lelkekből a forradalmi esőkevényként megmaradt pogány, gyűlölködést és ha szép szóval nem megy, akkor a törvény kényszerével oktatja ki az elvakultakat arra az elemi igazságra, hogy minden ember egyenlő föltételek mellett vehet részt az újjáépítés munkájában, hogy minden magyar polgárnak joga van a jogok teljességére, hogy semmi más akadály a gazdasági érvényesülésnek nem lehet, mint az egész világon érvényes közérköcs tilalma, szellemi téren pedig semmi más jogcím nincs, mint a tehetség és a tudás. Sándor Pál élesen megjelölte azt az irányt, amely a nemzet boldogulása felé mutat és megvilágította a végzetes elhajlásokat, a mellékvényeket is, amelyek a boldogság nyilegyenes útjáról messzire eltértenek.

Kétségbeejtő volna, ha nem éretnék meg Sándor Pál intelmeit, a csüggesztő jelenségek láttán megrendült lélek feltörő sikolyát, ezt a hatalmas mementőt, amely a nemzet életfájának kártékony férgei ellen hívja soraközbe a társadalmat. Nyiregyházát a negyvennyolcas demokratikus hagyományok hű őre gyanánt ünnepelte Sándor Pál. A százéves Nyiregyházáról szétáradó történelmi demokráciát Sándor Pál friss tartalommal töltötte meg, amikor a sürgős cselekvés programját vezette le belőle. Az ország kockán forgó nagy értékei követelik a szolidáris munka várának fölépítését, egymás teljes megbecsülése és egymás jogainak respektálása mellett,

Molnár Jenő,

ahol előbb szorgalom és fáradhatatlanság meghozta gyümölcsét, ahol az elért jólét nem esz áldozatkészség bő forrása volt. És míg gondok szántják a családapák homlokát, a jótékony intézmények vezetői tanácstalanul állanak feladataikkal szemben, nemcsak felekezeti körén belül. Szegény zsidóság szegény országot, tepső gazdasági életet, általános anyagi leromlást jelent. És ez érzéti hatását mindenütt. A szegénység az egyetemeken oly numerus clausust hozott, mely előtt nincs különbség hitágazatok között. Am a szegénységnél is nagyobb a lelkek elszegényedése, a bizalom, a remény csökkenése, a levertség és csüggedés, az akaraterők rugóinak töredezése, a nagy belső ellankadás, melynek következtében nincs lendület, nem lehet eredmény; holott éppen most volna szükség munkahit, csüggedetlen, hazafias tevékenységre, gazdasági erőkiáltásra, leleményességre és főképen kölcsönös bizalomra és összetartásra!

Ha van a vallásnak ereje, úgy most van szükségünk annak föltámasztó hatalmára. Ha szegények lettünk földi javakban és gazdagok megrokkantó gondokban, ha szegények lettünk lelki erőnkben és gazdagok csüggedésben, legalább egyben ne szegényedjünk el, ne veszítsük el hitbeli fogékonyságunkat. Ha a sors borzasztó sujtoló esapásai alatt nyügözöttéi lettünk bus lethargiának, legalább maradjon lelkünkben egy pont, ahonnan megifjodunk, a váró hitnek szomjusága, mely az áldó hitnek szent italát orvossággá, gyógyítóvá teszi.

Mint a hitnek ünnepe, úgy fogadjuk az újév szent napját. A létegyetem Alkotó Urának trónusa előtt leborulva hódolunk az Egyetlenegynek, ki az Igazság és a Szeretet forrása és őre. Az Ő szava száll hozzánk. Emberek, ne temessétek el a reményt! Az égi igazság föltámasztja az igazságot a földön; az égi szeretet kibontja bilincseiből a szeretetet az emberek között! Az emberek maguk is belátják, hogy a gyűlölet tanácsát követni nem szabad. A gyűlölködők rájönnek, hogy szükségük van azokra, akiket üldöznek. Akik szenvedtek és türetek, képesek arra, hogy a töviseket kitépjék lelkükből és felejtessenek. Emberek, dolgozzatok vállvetve, nem egymást elgáncsolva; a legmélyebben megbántottak legyenek legnagyobb példaképei a megbocsátóknak! Emberek, irtsátok ki sziveitekből a bizalmatlanságot, a gyűlöletet egymás iránt! Végezzétek el a hétköznapi munkáját komolysággal, gondossággal és békeszeretettel! Takarítsátok el a bús romokat és építsetek! Emberek, legyetek igazságosak egymás iránt! Emberek, ne csüggedjétek, reméljétek!

Édes melegség ömlik el lelkünkön. Eljön az Ünnepe. Már itt is van! Emelkedjétek, lelki szárnyak és csattogjatok, mint fehér és zománcos galambszárnyak. A múlt felé tűnnek már a sötét denevérszárnyak. Ami rossz volt, a múlté legyen most, a múlté legyen immár. תהל שנה וברכותיה Kezdődjék az Újév, áldásaival!

Testvérek: hivlak benneteket!

Irtá: dr. Lederer Sándor, a pesti izr. hitközség elnöke.

Új év virrad reánk, legyen virradatja a magyar zsidóság sorsa jobbrafordulásának is. Ezért imádkozzunk Istenhez és ezért fogjunk össze, magyar zsidók, testvéri munkára. Tömörüljünk szövetségbe és dolgozzunk jogos érdekeinkért, egymást megértve, egymás iránt teljes bizalommal. Csak a magyar zsidóság jól fel-fogott érdekeinek megvédése lebeg szemünk előtt, nem harcot, hanem békét, békés munkát hirdetünk.

Erre a békés munkára az ünnepek után egybe fogjuk hívni a hitközségeket. Testvéri szeretettel kérem őket, jöjjenek el minél impozánsabb egyértelműséggel. Oly régen voltunk együtt, annyi sok mondanivalónk van egymásnak: testvérek közös munkája csak áldásthöző lehet.

Az új év legelső, legsürgősebb teendője, hogy megalkossuk a szövetséget a magyar zsidóság javára, megteremtjük ezt a hatalmas, nagy feladatokra hivatott intézményt, a magyar zsidóság hivatalos és társadalmi tényezőinek támogatásával és közreműködésével. Mit akarunk a Szövetséggel? Mi a Szövetség célja, feladata, programja? A magyar zsidóság érdekében alkotó és teremő munkára egyesülve, jogaink és érdekeink hatásos védelmét keressük. Azt akarjuk, hogy a Szövetség az egész magyar zsidóság erős társadalmi faktora legyen, mely a magyar zsidóság hivatalos szervei mellett, ezekkel szoros kapcsolatban működik és az országos intézményeket anyagi és erkölcsi támogatásban részesítse. Valamennyi hitközség lépjen be a Szövetségbe és együtt állapítsuk meg az egyöntetű

irányelveket, amelyek szem előtt tartásával, a vallásosság mélyítésével és a hit-hűség szilárdításával erős, megingathatlan alapokra szervezzük a hitközségeket. Állandóan fentartjuk a hitközségekkel az érintkezést, egységes akarattal, egységes erővel védjük jogainkat és egyesült összefogással építünk oly szervezetet, amely jövőnket kétségtelenül biztosítja.

Ezt akarjuk és most már teljesen a hitközségektől függ, hogy ez az akarat valósággá váljék. Nekem, aki az eszmét felvettem és már annyiszor megvilágítottam, e pillanatban nincs több mondanim. Boldog önérzettel állapítom meg, hogy nem küzdöttem hiába, mert immár a magyar zsidóság legjobbjai, nagyjai, vezérei azonosítják magukat eszmémel és velem együtt hívják nagygyűlésbe a hitközségeket.

Jöjjetek hát, Testvéreim. Nekem azt sugallja lelkem, hogy a ti lelketekkel gondolkoztam, amidőn ehhez a munkához hivlak benneteket. A Mindenható áldása legyen velünk és munkánkon!

Szabolcsi Lajos megalakította Párizsban a magyar zsidó diákok szövetségét

**Az Alliance Israélite és az ICA segítségére sietnek küzködő
fiainknak
száz bujdosó ifjú éjszakai ülése Párizsban**

(Az Egyenlőség párizsi tudósítójától.)
Amig Haller István hajdani kultuszminiszter urnak tiszteletbeli doktorrá való avatásával készülnek a numerus clausus újabb évfordulójának megünneplésére, azalatt itt Párizsban megható éjszakai ülésen az itt küzködő magyar zsidó diákok, a tudomány igazi hősei, a legnagyobb gondok és nélkülözések között megszervezték szövetségüket: a bécsi után a legnagyobb külföldi magyar zsidó diáktelepet.

Párizsban sok száz magyar zsidó diák tanul. Most is, a tanév kezdete előtt, legalább 150-en élnek itt. A legkétségbeejtőbb a helyzetük, számuk az utóbbi év alatt jelentékenyen megnövekedett, de minden támogatás és szervezetség nélkül, nehéz szükségben, reménytelenül néznek a jövőbe. A budapesti bizottság eddig csak 10—15-üknek küldött havi segélyt.

Itt a leggyorsabb segítségre volt szükség. A beiratások ideje már fenyegetően közeledett, midőn a diákság legnagyobb része még a nagy párizsi teherpályaudvarokon, éttermekben vagy a jobbik esetben Citroen és Renault óriási gyáraiban dolgozott fél reménnyel, fél csüggedéssel, hogy a tandijra szükséges, számukra a legtöbb esetben elérhetetlenül nagy összeget előteremtsék.

A magyar zsidóságnak az érdem, hogy ez a nyomoruságos és reménytelen helyzet most lényegesen jobbra fordult. Dr. Szabolcsi Lajos főszerkesztő néhány napos párizsi tartózkodását arra használta fel, hogy

összeköttetést létesítsen a nagy francia zsidó intézményekkel

és megszervezze a párizsi magyar zsidó diákságot. Ez a fáradozás, mely az ott-honi zsidóság változhatatlan szeretetének és mindenre gondoló támogatásának újabb megnyilvánulását jelentette, új reményt és lelkesedést öntött a csüggedőkbe. Ezeknek az érzéseknek jegyében folyt le az itteni magyar zsidó diákság megszervezésének előmunkálatai és a szervezés első eredménye: az önmagára talált diákság szövetségének megalakulása.

Kedden, szeptember 17-én, késő este a Rue Serpente 28. alatti Société des Savants üléstermében sápadt arcú diákok tömege jelent meg. Az ülésterem zsúfolásig megtelt este 10 órakor magyar zsidó diákokkal. Száznál többen voltak. Az első felszólaló, Rosenfeld vegyész-mérnök, a diákság nevében beszélt és az együttműködésnek és az egymás támogatásának úgy gazdasági téren, mint az erkölcsi élet terén való nagy fontosságára hívta fel a hallgatóság figyelmét, a hallgatóság tapsai között üdvözölte Szabolcsit, kinek megköszönte, hogy végre megszervezte és tömörítette a szétszórt párizsi magyar zsidó ifjúságot. Utána Szabolcsi Lajos emelkedett szólásra, aki nagy figyelemmel

fogadott beszédében rövid párizsi tartózkodásának jelentős eredményeiről számolt be és ezzel új reményt öntött a csüggedők lelkébe.

— A magyar zsidó diákság, de általában az egész magyar zsidóság üdvözlét hozom önöknek — mondotta Szabolcsi — és kérem, hogy bennem mindenki csak a testvért lássa, aki önök mellé akar állani. Mi Magyarországon teljesen tisztában vagyunk az önök sajnálatos helyzetével, annak minden nyomorával és veszedelmével. Tudjuk, hogy ez a veszedelem nemcsak önöket fenyegeti, hanem azokat is, akik ezután fognak kijönni és kiknek száma, sajnos, százakra megy. Mi magyar zsidók azonban minden erőnkkel rajta leszünk, hogy ne veszítsük el a külföldre szakadt testvéreket és hogy azok ne csak anyagi, hanem teljes erkölcsi integritásukat is megőrizték. Hogy azonban ezt elérhessük, szükségünk van az itteni zsidó testvéreink támogatására. Örömmel jelenthetem, hogy először is sikerült biztosítanom az önök számára két nagy zsidó egyesület, az Alliance és az Ica teljes erkölcsi és anyagi segítségét s az Alliance az idei tanévben kérelmemre máris 10.000 frankot szavazott meg az önök támogatására. Önök, testvéreim, csak dolgozzanak szorgalmasan, mint ezt eddig külön-külön is tették és ne felejtsek el, hogy önök mögött áll az egész magyar zsidóság, mely figyelő szemmel és odaadó gondossággal kíséri minden lépésüket. Ne legyen az önök lelkében egy szikrája sem a haragnak Magyarország iránt, mely igenis, a mi hazánk. Ha a tízezer magyar zsidó hős életét tudta áldozni ezért a hazáért, akkor az itt tanulás és nélkülözés még önöknek sem lehet nehéz. Közelednek legszentebb ünnepeink: mi imádkozunk az önök sorsának jobbrafordulásáért és szálljanak az önök imái is az Ur elé Magyarországiért, a magyar zsidóságiért, elhagyott családjukért és szüleikért. Kitartást kérek önöktől továbbra is és az Isten áldását jövő munkásságukra.

Szabolcsi Lajos mélyhatású szavai után négytagú vezetőség alakult meg az ügyek ideiglenes továbbvezetésére, melynek a nagyérdemű fiatal párizsi orvoson, dr. Hoffmann Gyulán kívül a diákság részéről Rosenfeld Sámuel, Seelinger Imre és Gara László lettek a tagjai. Szabolcsi közölte, hogy az Alliance és az Ica egy-egy titkárukkal részt fognak venni ebben a vezetőségben. Ezenkívül megalakult a kulturális, gazdasági és sportbizottság is, melyek azonnal megkezdték működésüket. Az egyesület legközelebbi céljaul tűzte ki, hogy a nagy ünnepek alatt templomjegyeket és vacsorát biztosítson az arra rászorulóknak, hogy ezeken a szent napokon ne legyenek elhagyatva és ne érezzék annyira az otthon és a család hiányát. Megválasztották ezután a párizsi szövetség diszelnökévé Szabolcsi Lajost, akinek meleg szíve és minden akadályt elhárító akarata szólította életre az egyesületet. Dr. Hoffmann Gyulának pedig jegyzőkönyvi köszönetet szavaztak meg eddigi eredményes működéséért. A gyűlés Rosenfeld Samu zárószavai után lelkes hangulatban ért véget.

Majdnem éjfél volt, mikor a diákok hazatértek a párizsi nyomortanyákra...

Gara László.

Isten felé

*Az utunk az Isten felé tart
és poros az utunk,
mint Templomtornyot, tárva két kart,
az Istenhez futunk.*

*Nem menekülhetsz te sem, én sem,
hiába szaladunk,
festhetjük bíbor feledésen
száz csókkal ajakunk.*

*Piros gyöngyörök italától
szomjas szívünk nevet.
De nyulnak már a vak homályból
értünk a sirkövek.*

*Ha elszáll csók, gőg, ámbrafüstben
is sápadt már a szánk,
fehér menettel jön az Isten,
ő halkan vár reánk.*

*Kiöntjük gyöngyös életünket,
édes piros borunk,
térdére fektetjük fejünket
és halkan álmodunk.*

BRÓDY LÁSZLÓ

Gondolkozás nélkül

veheti most már a háziasszony a régóta megszokott és megkedvelt FRANCK-dobozt.

Az új barna-kék-fehér címkén különösen előtérbe lépnek a „valódi Franck-kávépótlék” ismertetőjelei, nevezetesen a „Franck” név és a „kávédaráló”, miáltal az utánzatokkal való megtévesztés lehetetlenné válik.

A „valódi Franck-kávépótlék, a kávédarálóval, a kávénak erőt, ízt és zamatot ad.

A sófár hangja

Irta: dr. Gál Jenő

Száll a fohász az Égbe. Évről évre száll. Siralmasan, bánatosan. Egyformán. A zsidó szívek összeforrnak, zsidó könnyek összefolytak. Nem a zsidóságért, az egész emberiségért imádkoznak, akik hisznek az Istenben. A megátalkodottak cinizmusával, tudálékos bölcselőkkel szembeáll az Irás, szűk emberi törvényekkel viaskodik a Tízparancsolat. Évezredek óta folyik a küzdelem a kultúrában meggyarapodott ember szegényebb lelkű, mint a pusztában vándorló, ki nem kutatja, miért van reggel, miért van este...

Egymást gázolják a népek, a fajok, a nemzetek, családok, egyedek. Hazug a közélet, rejtett gondolatok csatáznak a felebaráti szeretet kijátszására. Macchia-velli szelleme a fegyvertelen háborúban.

Mert háborúban élünk, a beteg béke nyilai röpködnek. És a sorvasztó harc, mely nem kimél senkit, Téged visel meg legemésztőbben, ki nemcsak zsidónak nevezetel, de zsidónak valód is magadat.

A te osztályrészed a gúny, lenézés, kiközösítés, gyűlölet. Megkülönböztetnek a nemzetet alkotó népben. Állásra pályazol, be kell írnod, hogy zsidó vagy, iskolába készülsz, jelentened kell, hogy zsidó vagy, iparendélyért folyamodol, be kell számolnod, hogy zsidó vagy. Adókönyveden azonban nem szerepel felekezeti mivoltod s mikor a tűzvonalban álltal, akkor sem tartoztal ünneletni zsidó mivoltoddal.

A régi béke éveiben csak társadalmilag éreztették veled, hogy nem vagy egyenrangú. És aki nyíltan merészkedett zsidókkal illetni zsidó hited miatt, arra kiméletlenül lecsapott a törvény.

Ma „politikai meggyőződés” és „politikai szabadság” hirdetni, hogy a zsidó — nem lehet magyar.

Hiába érvelsz, hiába hivatkozol bizonyítékokra, „idegen fajjá” lettél, akivel szemben védekezniök kell a honmentő hazafiaknak.

Mi az oka ennek az engesztelhetetlen gyűlöletnek? Miért nincs erő, mely megfékezze ezt a borzalmas indulatot s megértse a jövőnk küzdelmek egyetlen erősségét: Minden magyarok összetartások!

Nem látják a gyűlölködők, hogy az elszakított, megszállt területek zsidósága magyar maradt, nem értik, hogy az élő nemzet szerves részei idegen földre kényszerített testvéreink, hű magyarok, szenvedő magyar zsidók.

És itthon? Egyik emléktáblát a másik után leplezik le, zsidó-magyar hősi halottak dicsőségét zengik s ugyanazon a napon, amikor a megdicsőültek emlékeztétét áldják: bírósági teremben így karakterizál egy vádlott: „zsidó pofája volt a dektívnek”.

Beteg tünet ez és hiába keressük a gyógyszerét.

A sófár hangja az intő szózat, a zsidó öntudat harsonája. A megemlékezés megszentelt ünnepén hibáinkról emlékezzünk meg magunk. A zsidó szolidaritás, melyet elleneink kigunyolnak, termelje ki a büszkeség egységét s váljék fogadalommá minden zsidó erény és hagyomány védelmezése.

Az egyenjogositás útja

— Dokumentum az emancipációs harcok történetéből —

Irta: Gábor Gyula dr., a pesti izr. hitközség főtitkára

Ismeretes, hogy a Szegedre menekült forradalmi nemzetgyűlés 1849 július 28-án tartott ülésében vita nélkül egyhangulag elfogadta Szemere Bertalan miniszterelnök és belügyminiszternek a zsidók emancipációjára vonatkozó törvényjavaslatát. Tudjuk azt is hogy ez a törvényjavaslat soha végrehajtásra nem került, hiszen a nemzetgyűlés tovább nem működött, két hét múlva bekeverkezett a világosi fegyverletétel s amikor a Bach-korszak után a magyar alkotmányos élet ismét helyreállott, a forradalmi nemzetgyűlés törvényalkotásait a magyar országgyűlés nem ismerte el.

Érdekes azonban, hogy az 1849-iki forradalmi törvény keletkezése minő előzményekre vezethető vissza. Ezt a törvényt egy, a magyarországi zsidóság jogainak védelmére alakult szövetség kezdeményezte. E szövetség létesülése előtt a magyarországi zsidóság hitközségekre szakadozva élt anélkül, hogy bármiféle akár hivatalos, akár társadalmi szerv képviselte volna őket az országban. Az 1790. évi országgyűlés elé terjesztett latin nyelvű petíció aláírása még a következő volt: „A Magyarországon tartózkodó zsidók összessége.” Az egyedüli hivatalos szerv, melyet a hatóságok is elismertek, az a „Verwaltungskomitee” volt, amely a türelmi adó behajtásával foglalkozott. Amde az 1844. évi országgyűlés elé terjesztett folyamodványt már egy bizottság terjesztte az országgyűlés elé: „Az Ország s kapcsolatos részek izraelita lakosainak nevökben mind közönségesen.”

Az 1847. évi szeptember 23-án kelt petíció alatt immár a következő aláírást találjuk: „A Magyarországi és kapcsolt részekbeli izraeliták nevében a pesti izraelita község e végre megbízott előjárói és igazgató választmány. Kanewalder Jónás mint elnök. Választmányi tagok stb.” (Következnek a nevek. E bizottság keletkezésére azok a körlevelek vetnek világot, melyeket 1846 november 29-én és 1847 január 29-én a pesti izr. hitközség előjárósága a már említett Verwaltungskomiteevel együttesen intéztek az ország hitközségeihez, felszólítva azokat, hogy nevezzék meg képviselőiket, illetve felhatalmazottaikat, akik az országgyűlés elé terjesztendő petíció megalkotása s az azal kapcsolatos eljárások leendőit végezzék. Ezen bizottság létesülése előtt az ország zsidóságának mindig közgyűlést, illetve országos egyetemes nagygyűlést kellene tartania ügyei megbeszélése végett. Végre 1848 június 4-én ideiglenes bizotmány választott meg, amely azután ugyanazon évi július 5., 6., 7., 9. és 10. napjaira az összes Magyarország s hozzá kapcsolt tartományokbeli zsidóság képviselőit közgyűlésre hívta össze.

A közgyűlésen Holländer Leó elnök és Grosz Frigyes nagyváradi lakos a következőkben fejtették ki a létesítendő képviselői célját:

„Holländer Leó elnök jelen közgyűlés összejövételének célját fejtegeti, velős s hatóságos szavakban szomorú s hazánk po-

A sófár szava a zsidó lélek megnyilatkozása: bátor, fönséges szózat a szívhez és az értelemhez. Szívünk erőssége, értelmünk élesítője. Erősek legyünk a nemtelen támadásokkal szemben, de csináljunk rendet a magunk sorai között is.

Gyáva nemzedék nem szerezheti vissza azt, amit régi, bátor nagyok teremtettek.

Az ünnepet köszöntse az imádság, az esztendő vezérlő gondolata legyen a felszabadító erő, mely bátorítsa a gyöngéket s tegye legyőzhetetlenné az erőseket, kik tudják, érzik, büszkeséggel hirdetik: mit jelent az egész világnak — Izrael.

liticus viszonyainak átalakulása óta még nyomasztóbb helyzetünket rajzolván s kimutatván szükségét, hogy erős akarat-tal s elhatározottsággal egy testté egyesüljünk, ez által a közösen óhajtott egyenlősítésünket a haza többi lakosaival férfias, bár szerény, de azért minden csuszás-mászástól távollevő fellépéssel elérjünk. A feladat egyedül egy központosító erő, egy képviselői testület kinevezése által megoldható, mely az összes zsidó lakosság kifolyása, közvelen hozzá fogjon, s a Kormány meg országgyűlés irányában való teendőket mindnyája nevében véghez vihesse.

Grosz Fridrik Nagyváradról ezen összejövételnek célját leginkább helyezi a hazának mostani szorongatott helyzetébe, midőn kívülről ellenségek környezik, beljében pedig gyalázatos árulók nemzeti-ségét, mely egyszersmind a miénk is, s legszentebb érdekére fenyegetik; ekkor nekünk egyesülnünk, a veszélyeztetett közjónak mi gyenge, bár egyesített erőnket felajánlani, s mint igazi hazafiakhoz illik, s vallásunk nekünk kötelességül szabja, vagyunkat s vérünket a haza oltárára feláldozni kell, biztosan az állandalomtól várva, hogy hű fiait atyálag felfogadandja s vallásunk s lelkiismeretünk érintetlenül hagyván, egyenlő terheknél egyenlő jogokban is részesítendő, ennél fogva szükségesnek hiszi egy központ, vagy is előjáróságnak felállítását, mely előlegesen ugyan működését csak ezen országgyűlés korszakára terjessze ki, azonban későbbre felhatalmazassék, hogy minden előfordulható esetben Pesten egy központ gyors s hatóságos segedelem s közbenvetés fellalálható legyen.

Minenkülánna e tárgyhöz több tagok, nevezetesen Schlesinger, Roth, Diener Urak alaposan s kimerítőleg szólottak volna, az közgyűlés által egy hangulag szükségesnek elismertetik egy képviselői testület választása, hogy fentérintett szellemben a közügyeket vezesse, ezen országgyűlés alatt, a nélkül azonban, hogy működését az országgyűlésen túl is terjeszthesse.”

**RÓZSA
SZÖRME** bundája a
LEGSZEBB

Váci ucca 6
Krisztof tér sarkán

Vejeeszojú...

Irta: Dr. Welsz Miksa rabbi.

Ude hegyi levegő árad ki ünnepi mach-zorunkból. Mintha hegyormon állna a halandó, hova nem hatol fel a földi lények zajongása és fenséges tájon pihenése szeme, mely nem tudja eléggé befogadni a hegyvidék szépségeit. A legmagasztosabb eszmék, melyek lelkesítették az emberiség legjobbjait, melyről álmodoztak próféták és daloltak zsolotárköltők, új áhitatra hangolják évről évre a hívek ezreit. Igazságok, melyek fényénél évszázadokon át jártak az ősök az élet göröngyös útjait, új erőt öntenek a fáradt utódok lelkébe. Vigaszok és remények, melyek áthalották a népek tömlőcében selymös gettőlakókat, hevítik és vigasztalják a gyermekek csüggedt lelkét. Elpusztíthatatlan kincsesházunk ez ódon könyvünk, örökbecsű füzetekben ragyognak bennük a legértékesebb gyöngyök, régi imádságaink.

Ujévünk és engesztelési napunk liturgiájában van egy himnusz, mely szerényen húzódik meg a muszaf imádságban. Ósrégi dal, mely a *gáoni* korban keletkezett. Alfabetikus sorrendben következnek egymás mellett sorrai és hatalmas akkordokkal száll fel belőlük a remény, hogy elkövetkezik valaha az a kor, midőn az egész világegyetem minden népe meghódol az Egyetlenegy előtt. Az emberiség megtéréséért imádkozik ujévkor és engesztelés napján a zsidó, midőn istenfőlelem száll meg minden halandót, midőn minden teremtmény egy szövetségbe lép, hogy Isten akaratát teljesítse szívvel-lellekkel, midőn minden gonoszság füst gyanánt eloszlik a földről és a rossz uralma megtörik, elmúlik. Nem a zsidó nép és egyház diadaláért imádkozik a hívő legszentebb napjain, nem tesz különbséget különböző hitűek, hívők és pogányok közt, nem hangoztatja, hogy még a hitellenekért is imádkozik, hanem imádkozik az egyetemes emberiségért, ahogy valaha a jeruzsálemi templomban az őszi ünnepek alatt hetven tulkot áldoztak a földkerekség hetven nemzetének engesztelésére.

Vejeeszoju szóval kezdődik a magasra szálló himnusz. Ritusunk csak a nagy ünnepek muszafján ismeri. Szefard testvéreink és a *chászid* gyülekezetek a Szimchas-tórai körmenetek alatt is éneklék. Extatikus táncot lejt a tórával a karján Szimchas Tóra estéjén a *chászid*, a *Vejeeszoju* éneklése közben, melynek végső sorát a gyülekezet hatalmas unisonóban harsogja. A sátor áhitatos légkörében, midőn vendégül hívja a jámbor Ábrahámot, Izsákot, Jákobot, Mózeszt, Áront és Dávidot, hogy szellemük erkölcsi emaná-

ciója töltse be a sátor, felcsendül a jámbor reménykedő éneke: *Vejeeszoju*.

Benne van a zsidó fanatikus hite, hogy eljő egy jobb kor, melyben nincs gyűlölet és nincs harag, melyben Isten uralkodik az emberek lelkén. Hisz az emberek jóságában, nem sóvárog a bűnösök kárhozása és büntetése után: mint ahogy a jámbor *Méir* mondja a Talmud elbeszélése szerint hitvesének, ki sürgeli, hogy férje a szomszédságában élő bűnösök büntetéséért imádkozzék. „Nem mondja az Irás: vesszenek a bűnösök. Azt mondja a jámbor zsolotáros: vesszenek ki a bűnök.” Az *Olénu* ima szelleme ez, mely e himnuszban megnyilatkozik. Nem csoda, ha a hagyomány beszéli, hogy halálukba szelő mártírok e szavakkal bucsúztak az élettől. A zsidóság rendületlen optimizmusa árad felénk e dalból, mely nem *laudator temporis acti*, nem kesereg az aranykorszak elmúltán, hanem látja a jövő idők ködös fátyolán keresztül csillogni az Ur házának hegyét a magas ormok fölött, amikor majd megtelik a föld Isten ismeretével, mint ahogy a vizek betöltik a tengert. A zsidó nép lelkének mélyén szunnyadozó nagy, vágyódó várakozást szövegezte meg a szent számadás napjain ez imádság.

„És majd sietni fognak Eléd mind a népek,
[hogy szolgáljanak,

Hogy áldják nagyszerű nevedet,
És hogy hirdessék messze szigetek csendjén

[a Te igazságodat.
Keresnek majd a nemzetek, melyek nem

[ismertek,
Rólad zengenek majd a földnek minden

[határai,
És örökké hirdetik, örökké örök az Örökké-

[való.
És szégyenkezni fognak bálványaikon, el-

[vetvén azok áldozatát.
Együtt hajtják vállukat a te szolgálatod alá,

Hogy napfelkeltétől Téged fájjenek,
Hogy elismerjék uralmad hatalmát.

A tévelygők megismerést találnak,
Hogy beszélhessenek hatalmadról,

És hogy dicsérjének Téged, a Mindenség Urát
Remegve ujjonganak színed előtt,

Midőn dicsőíjnek koszorúznak.
Hegyek ujjongásra fakadnak,

Szigetek vigadva örvidenek királyságodnak.
És uralmad igáját magukra veszik.

Dicsőítenek majd nemzetek gyülekezetében,
És a távollevők is hallják és eljönnek

És Téged koronáznak a királyság koroná-
[jával.“

És mi rendületlenül várjuk régi, jámbor dalnokunk reménységeinek beteljesedését...

ságharcot követő abszolutizmus enyhülésé-
kor, általánossá is váltak. A vallás *szerves*
fejlődésének egyik megnyilvánulása volt ez.

Nem tartozott a zsidó vallás szerves fejlődéséhez az a *reformált zsidóság*, melyet az 1848-iki év szabadságitás idejében alakított Pesten néhány rajongó fantasztá. E reformált zsidóság, — mely térszerűen kieszelt módon konstruált egy vasárnapot ünneplő, az étkezési törvényeken és minden más obszervancián magát túltelítő zsidóságot — nem a természetes fejlődés nyomása alatt, hanem önkényesen tért le a tradicionális zsidóság talajáról s csak muló epizód volt a magyar zsidóság történetében. Alig négyesztendő telengődés után, 1852-ben megszűnt létezni.

Nem járt e téves úton a felvilágosult magyar zsidóság zöme, mely a tradíciók alapjára állva, megőrizte az ősi zsidóság belső, hititani elveit és külső szertartásait egyaránt. A *konzervatív és haladó zsidóság közös vallomásban hirdeti Isten egységét; istentiszteleteinken egyazon tórárt olvassuk, egyazon imakönyvből imádkozunk; fiainkat azonos módon vesszük fel a szent szövetségbe; imáinknál azonos módon készült talliszt és tefilint öltünk magunkra; azonosak szombatjaink és ünnepeink; azonosak étkezési törvényeink.*

Mindezek ellenére akadtak a konzervatívok között, akik kezdetől fogva olybá akarták feltüntetni a dolgok kialakulását, mintha vallási szakadás állott volna be a zsidóság kebelében. Magukat *orthodox*, a haladókat pedig *neológ* névvel jelölték. Nem érdektelen tudni, hogy az „orthodox”, vagyis „a törvény egyenes értelmezője” jelzővel a 325-ik évben tartott nicäai zsinat óta jelölte magát a keresztények egy része s így konzervatívaink az ősi keresztény egyházból vették át nevüket. A haladókra alkalmazott „neológ” megjelölést a filológia szótárából keresték ki a konzervatívok, mert eredetileg azok a nyelvészek jelöltették e névvel, kik minden áron, még indokolatlanul is végeztek nyelvújítást.

A haladó zsidóság mindig tiltakozott a beállítás ellen s álláspontját a legszabatosabban *Mannheimer* bécsi hitszónok fejtette ki az 1863-ban nagy port felvert messiás-perben. Grätz híres történelírának tollából ugyanis tanulmány jelent meg a messiáscszméről. A tanulmányból sajtóper támadt, mely a bécsi bíróság előtt folyt le s melynek során a tanukép kihallgatott *Mannheimer* kijelentette, hogy a zsidóságban — a karaiták leszámításával — nincsenek szekták. Vannak ugyan zsidó *egyének*, kik a vallás törvényeit nem tartják be teljes szigorral, de az európai hivatalos zsidóság összességében *rabbánita zsidóság*, tehát az írott és hagyományozott tan alapjain álló egységes vallásfelekezet.

Midőn az 1868—9. évi kongresszuson a hazai zsidóság szervezeti szakadása beállott, a haladó zsidóság világosan kimondotta, hogy a „*mózesi rabbinikus tan*” értelmében működik a hitközség. Ez tehát határozott kijelentése annak, hogy a zsidóság haladó árnnyalata is megmarad az ősi tradíciók útján. A haladó zsidóság távolról sem nevezhető tehát *neológ*nak, *hitújítónak*, hanem igenis *oly zsidóság* ez, mely minden hivatalos intézményében a tóra szava szerint *igazodik olykép*, miként azt *hivatott tanítónk*, a mindenkori *rabbik* értelmezték.

A haladó magyar zsidóság a kongresszus óta egy lépést sem tett balfelé, sőt talán inkább jobbfelé orientálódott, miként a konzervatívok nagy része is tagadhatatlanul sok tekintetben közeledett a haladók felfogásához.

A konzervatív és haladó zsidóság közös vallomásban hirdeti Isten egységét

Irta: dr. Groszmann Zsigmond, rabbi.

Sajtónkban és hitközségi tanácstermekben újabban egészséges szó hangzott el, melynek tartalma a való igazságot fedi: a magyar zsidóságban nincsen *neológia*. Annyira beleette magát körünkbe a *neológiát* emlegető téves felfogás és hívők széles rétegeiben is annyira idegen lett a tények ismerete, hogy nem időszerűtlen a kérdés napirendre hozatala és nem érdemtelen vele foglalkozni.

A gettóba szorult zsidóság szellemi és jogi felszabadulása *Mendelssohn* és *II. József* császár munkálkodása során indult meg a XVIII. században. Az európai műveltségnek és a polgári jogoknak terjedésével mindinkább szükségét érezték a zsidók annak, hogy a *vallási élet külső megnyilatkozásai* korszerűleg módosuljanak, a vallás *lényegének, belső tartalmának* változatlan ép-

ségben tartása mellett. De még a külső formák megjavítása is mérsékelt volt és a haladás híveinek cselekedetei mentek voltak minden vallási radikalizmustól. Kizárólag csak az istentisztelet rendezésére és az oktatás rendszeresítésére törekedtek, a hitelvek érintése nélkül.

A külföldi, főleg német zsidók ez ártatlan törekvései a XIX. század elején hazánkba is eljutottak s a század közepén, a szabad-

Különlegességi szaküzlet

haskötők-sérvkötőkben „THERAPIA“

Budapest, VI., Nagymező-u. 14.

Telefon: 203-57 és 120-42

A könyv népe mintha elidegenednék iskoláitól...

Irta: dr. Bánóczy József

Felekezetiünk megoldatlan problémái számosságuk és súlyosságuk, de egyik sem súlyosabb és fájdalmasabb, mint iskoláügyünk. A könyv népe mintha elidegenednék iskoláitól és részvétlenséggel nézne a küzködést és sorvadást. Az „Izr. Tanügyi Értesítő” utolsó számában Szabó Adolf keserűséggel tárja föl a zsidó elemi iskolák válságos helyzetét; az Egyenlőség a múlt héten közli az Orsz. Orthodox Központi Iroda vészkiáltását, hogy katasztrófa fenyegeti az összes talmudiskolákat és jesivákat; a tanító- és rabbiképző ifjúságának tarthatatlan helyzetéről csak a napokban folytak tanácskozások. Mind a bajok nem most egyszerre ütöttek föl fejüket, hanem rég lappangó belső hibák és fogyatkozások fájdalmas eredményei. A legtöbb hitközség munkája még mindig a helyi intézmények fentartásában és a helyi jótékonyosság gyakorlásában merül ki. Hogy a hitközségek a felekezet organumai, a hazai egész zsidóság részei, s ehhez képest közös feladataik vannak, melyek közös áldozatra köteleznek: annak tudata csak lassan hódítja meg az elméket. Pedig ilyen elsőrendű közös feladat a felekezeti tanügyi talpraállítás és minden vonatkozásban való életképes megszerve-

zése. Honnan meríthet megmaradásához a zsidóság erőt és reményt, ha nem innen? Mi táplálja ifjúságunk lelkét, mi formálja szellemét, ha nem az iskola?

Am bizunk a javulásban, mert felekezeti kötelességeink átérezésében a zsidó társadalom jóval megelőzte a zsidóság hivatalos szerveit. Lehet-e megindulás nélkül szemlélni az általános áldozatkészséget, mely önként adóztatja meg magát, hogy száműzött ifjúságunknak a tanulást lehetővé tegye? Ez a társadalmi megmozdulás a tanulás, a tudás megbecsülése jegyében történik és lehetetlen, hogy azt, a közviszonyok jobbrafordulásaival, a zsidó iskoláügy föltámasztására ne értékesíthessük.

És e jobbrafordulást várjuk és reméljük. A Magyar-zsidó iskolaegyesület is — mely elemi iskoláinkat van hivatva támogatni — akkor bizonyára életre fog kelni. Egyelőre alapszabályaink a mai hivatalos utak golyóját járják. Még mindig nem hagyták helyben. Immár több mint egy év óta. De eljön az idő, midőn a zsidóság hivatalos őrhelyei és a zsidó társadalom önkéntesei vállalt munkával és versengő készséggel építik föl Izrael szentélyét — az iskolát.

»Most már látni akarjuk: mi hát az igazság?«

„Szemükbe nézünk a terhelteknek és megérezzük, mi igaz a szavukból” — Terheltek, akiket kínzással kényszerítették a — tagadásra — Impressziók a szolnoki főtárgyaláson

Karácsony másodnapján éjfél után! Az öröm és boldogság fénye ragyog mindenki szemében, mindenki arcán!

Keserű emlékek, megaláztatások és szenvedések, üldözések, ostoba rágalmak mind el feledve, elvesztve, eltűntek. Együtt voltunk, egyet éreztünk, a lelkek felszabadulását éreztük! Mit töröttünk mi akkor az előítéletekkel? Együtt voltunk, egymásra találtunk.

Szabad volt nekünk is mámoros gyönyörűséggel nézni fiainkat és leányainkat, amint a vidám zené ütemeire boldogan, röpülve szívek beállni a négyes soraiba.

S jött egyszerre, váratlanul, a borzalmas pillanat! Derült égből villámcsapás. Ólmos lassúságunk tűnt a rettenetes pillanat megérkezése és átélése mellett.

Mi történt? Egy ablakzörej, egy üvegtáblának összetörése, egy súlyos — kődarabnak látszó — tárgy repülése, lezuhanása a terem közepébe, véreink, ifjúságunk táncoló lábába. Az egész egy másodpercig sem tart. A rémülettől, az iszonyattól megdermedve, hang sem hallható. Füstfelhő száll a lezuhanó tárgyból!

A második pillanatban már kitört a rémület: Bomba! Bombát dobtak!

En csak a füstfelhő gomolygását, feltörését láttam. Ott ültem közvetlen a primás mel-

lett az öröm közepett és a rettenetes pillanatban. Felugrottam. Megfeledeztem a feleségemről, megfeledeztem a maturandusfiaról. Odaszaladtam a bedobott tárgyhoz, mielőtt még hang hallatszott, megnézni: mi az, ami füstöl? Katonai szolgálatot nem teljesítettem, bombát soha életemben, sem azelőtt, sem azóta nem láttam! S a rettenetes pillanatban, a füstfelhő elvette a látásomat, elvesztettem a hallásomat.

Közel kilenc-hétfő óta mindabból, ami az ügyvel kapcsolatban történt, nem látunk és nem hallgatunk meg semmit.

Hideg közönnyel, a legteljesebb passzivitás álláspontjára helyezkedtünk. Nem a mi feladatunk a jogrend helyreállítása!

A bosszu, a megtorlás érzését nem ismerjük. Eddig nem is töröttünk az ügyvel.

Most érkezett a főtárgyalás napja!

Nekünk is törvényadta jogunk a számonkérés megjelenni. Szemükbe nézünk a terhelteknek és szívünk dobbanásából megérezzük, mi igaz a szavukból.

Nincs senki a világon, ki rajtunk kívül erősebben érezze és tisztábban láthassa, mi hát az igazság ebben az ügyben?

A hazudozások tömegéből, a betanultság, az előre kiesztelt mesék, az elrendezett színpadi jelenetek tömegéből is kiérezzük: mi az igazság!

Ütöttek, vertek, kínoztak bennünket — mondják a terheltek. Régi, olavult recept, de ma is ez a legjobb kibúvók egyike. Csak egy hibája van e mentegelődzésnek.

A csendőrség és rendőrség intézményének létesítése óta nem volt precedens arra, hogy egy terhelte veréssel, kínzással, önmagát mentesítő, a bűncselekmény végrehajtása körüli ténykedéseket kendőző és szépitő beismerésekre kényszerítsenek. Arról már olvastunk köteteket régmúlt

időkből, hogy valaki önmagát vádolja, de még soha senki sem panaszkodott arról, hogy kínzásokkal kényszerítették mentségei előadására. Ezek közül a terheltek közül egy sem vádolta önmagát, mindegyik a társára hárította a felelősség súlyát.

Elérkezett a főtárgyalás napja. Az izgalom eloszlatta azt a lidércet, mely ezideig a lelkemet nyomta.

Most már látni akarom és általam a sértegettek összessége érezni is fogja — mi hát az igazság? Ki mit tett és miért tette azt, amit tett?

Első perctől fogva tagadtam, hogy a terheltek fajgyűlöletből ölték. Ez nem igaz! Ölték, mert ez volt az érdekük — nekik, vagy másoknak.

Szerencsétlen végzetünk az, hogy van egy olyan társadalmi csoport, amelynek érdeke az, hogy itt ne legyen rend, ne legyen konszolidáció — és e cél érdekében orgyilkosok, gaz merénylői veszélyeztessék az állami élet rendjét, a magyar állam erkölcsi presztizsét. Ez az igazság! Minden egyéb: mese.

Erős meggyőződéssel hiszem, hogy az ebben a bűnperben kihirdetendő ítélet rá fog mutatni állami életünk e rettenetes veszedelemére.

Kelt Szolnokon, 1924. szeptember 18-án.

Dr. Vida Sándor.

Sófárharsogásban

Vörhempes, gyengülő, őszi napsugárban, szétnyílnak a felhők, megszakad az ég! És földi porszemek fele utat törvén, megharsan a sófár, az Isteni törvény — megreszketnek tőle szívek s venyigék.

Kimerve a sorsa a Jónak, a Rossznak — kimondva a végső a jövő felett! Ki ma zöld levélből rak éket fejére, holnap már kimehetsz tán a sírhelyére — trótták jutalmad s ítéletedet!

Mert örök a jószág, de örök a rossz is, mely sűtét talárban kullog álnokul; Aki rosszat akar, nincs az előtt korlát! Ez sópré el egykor Szodomát, Gomorrhát — bűnhődik a szív és soha nem tanul!

Bűnbánat legyen ma enyhületes kortyunk! Hajtsuk meg fejünket bűneink alatt! Ember az emberrel sok gonoszt művel, Szóval is gyilkolhatsz, nemcsak hegyes [tűvel!...] S jó hír: alig kullog! De a rossz szalad!...

S könnyű percek szárnyán, könnyű Imámorekban Istenről is sokszor megfeledezél! Mit tudhatod: Néki mi véled a terve? Hajolj meg, testvérem, a melledet verve — s hallgasd szíved, ott is az Isten beszél!...

És ti is, mind, akik gondolatlan jártok, s kik alatt száguldoz a hintókerék: hiába csillognak ám a briliánsok, ha nyomorban sirnak a testvérek, mások, — aki kíváncsi, bántja Istenét.

Fogadjuk a törvényt — mert megérdemeltük, mert tiszták eléggé bizony nem valánk! Vessük fel az Égre bocsánatra sóvár szemünket, miközben megharsan a sófár — égesse el bűnünk tiszta égi láng!...

Somlyó Zoltán.

CHOCOLAT

KABATA

BUDAPEST

JÓZSEF 92-64

VII., ILKA-U. 9.

A »sárgacsőrű, töltött szárnyu« mese-madár népe

Irta: dr. Kunos Ignác, a Magyar Tudományos Akadémia tagja

Régebben, egy-két évtizeddel ezelőtt, spanyol zsidónak nevezték. *Hispaniának* e középkori kiindozottjai, zsidó érzéssel a szívükben, spanyol anyanyelvvel az ajkukon, a török félhold oltalma alá menekültek, iszlám hitűeknek a védőszárnyai alá. És a zsidó vallás e szomorú számkivetettjei honjukat lettek új hazájukban, úgy az európai, mint az ázsiai részen. Hisz Keletről eredtek volt az ő ősei is, a bibliai Keletről, és Keletre tértek meg az utódok, a történeti Keletre. A moszlim gondolkodás különben se látott idegent annak a vendégnek a világ-nézetében, melyhez iszlám vallásának nem egy etnikai szála fűződik és amelynek prófétája Musza (Mózes), az ő rituáléjában is próféta és egyik szent forrása az irgalmasságnak és szeretetnek.

Alig egy évszázad és az új jövevények nemcsak külső viselkedésükben, ruházatban, életmódjukban és egyéb néprajzi megszokásaikban váltak törökkössé, hanem nyelvben és érzésben is azzá lettek. Átalakulóban. Hisz a régi héber viseletet, a bibliai korból valót, a *sémi* eredetű *iszlámság* révén a törökök is átörökölték és hagyományos életszükségeiket, úgy az éghajlati viszonyokból, mint a vallási meghagyásokból eredőket, sokkal inkább találták meg új hazájuk iszlámságában, mint az elhagyott *Kasztília* kereszténységében. A zsidó konyha nem volt tilos a moszlim előtt, sem a iszlám hajlék a zsidó előtt.

A török világ etnikuma pedig egy új típusal gazdagodott, a *spanyol-zsidóság* jellegzetes és a többi zsidóságtól eltérő típusától. Hosszu évszázadok társadalmi kényszerűségének, a mindennapi életmód másféleségének és az egyforma elhelyezkedéseknek, volt ez a kialakult típus az eredménye, nem pedig holmi faji jelenség. Emellett spanyolnak is megmaradhatott ez a zsidó, meg zsidónak is. *Hispaniából* való elszármazásukat, az *anyanyelvükre vált spanyol idiómát nem tagadták meg soha, új hazájukban sem.* És legendás multu, életüknek *népköltészeti mese-madara*: a „sárga lábú, töltött szárnyu“, melyre oly vágyóan várakoznak, az új hazájukbeli danáikban is felzeng és a reménykedés hangjaival nyugtatják meg eminnen is, hogy:

Várj madár, várj,
Ha az Isten néked rendet,
Tied leszek már.

Közben pedig idők teltek, idők multak és valósággá vált az új otthonuk s állandóvá a megtelepedésük. És nemcsak megélhetési s kenyérkereseti elhelyezkedésükkel váltak új polgáraivá új hazájuknak, hanem lelki arravalóságuknál és

szellemi képességeiknél fogva az iszlám-törökség benső szükségleteiben is megtalálták lelki világbeli elhelyezkedésüket. Nem a bennük folyó vér szerint ítélték meg őket, hanem erkölcsi és szellemi értékük nyomán.

A XVII. század egyik legismertebb török történetírójának, *Evljâ Cselebi*-nek a kötetében találjuk meg az idevonatkozó adatokat. Már a török uralom legelső századaiban is, nem egy nyomára akadunk annak az élénk szellemi életnek, mely a *padisáh* palotájából az utcák nyüzsgő sokadalmaig utat tört magának. Vig lejtésű táncosoknak, több hangszerű zenélőknek s neveltető utánozóknak, százaknál is több tagu társulata tarkította a különben is rikító színű világvárost és szellemi mulattatóivá lettek, úgy az előkelő rangoknak, mint a népi sorban levőknek.

És amikor azt jegyzi fel a török történetíró, hogy miként és hol folytak le a szultáni fényes felvonulások, az előkelő diszmenetei, a kiváltságosak utrakelései, a százfélé vallási és társadalmi ünnepség, nyomukban mindig ott voltak a művészek is, a zenélőknek, a táncosoknak és a tréfás mulattatóknak külsőségeiben is pompázatos gárdája. Ő-nélkültk se hadjáratokra nem indultak, se hadjáratokról nem tértek meg. Állandó kísérei a követi utra indulóknak, főleg a szomszédos ország, hazánk földje volt az a terület, melyen néha hónapokon át tobzódtak és erről a korról maradhatott ránk a „török muzsika“, a „török sip“ emlékezte, a kuruc korszak bus-keserves tárogatója. És a zenélők, táncosok és tréfás mulattatók közt nem egy művész a táncnak, nem egy mestere a zenének, nem egy kiváltságsosa a szónak volt zsidó eredetű, zsidó vallású. Amint hogy egész társulatok verődtek össze, csupa zsidókból állók, melyeknek minden egyes művésze „a világ hetven háliján is átjött“ és amint selyemből való ruháikat magukra öltik, a csörgettyűket ujjaik közé veszik s táncot ropnak, perzsás táncot, egyik ámulatból a másikba, egyik elragadtatásból a másikba ejtik a nézőket. Az elcsodálkozás hupa kiáltása szinte a levegőt is megrezegteti.

Sorba vonulnak fel *Evljâ* könyvében az egyes zsidó társulatok, a nép művészi mulattatói és a keleti kultúra továbbfejlesztői. Az egyik, a *Patak-oglu* truppja háromszáz tagból áll. Mesterei a zenének valamennyien és az ésbódító táncoknak. *Kasane* társulatából, mint egyes rózsái a virágos kerteknek, főleg *Düsenko* és szinyor Száko viruhat elő, akik Izráelnek százakra menő lelkeit ejtették a bűvölet fogságába. Egy másik társulat, a *Szamar-kas-é*, kétszáz tagból áll. Zsidók ezek valamennyien.

Hogya látnád őket — írja *Evljâ* krónikája, — amint este bűvészkednek, poharakkal, palackokkal mesterkednek, tízet szórnak, táncosokkal dobálóznak, árnyat vásznon suhantatnak, bohóskodnak, tréfálkoznak, nem sajnálnád azt a sok száz gurut (pásztort), amit össze-

gyűjtögetnek. Ötszázan is vannak egy-egy társulatban, mindegyikének más-más a tudása, más-más az ügyessége.*

Régi hagyomány él ezek közt a zsidók közt, apáról fiúra öröklődve — beszéli a krónikáiról. — Amikor *Káin* megölte volt *Ábel*t, két részre szakadt az emberiség. Az egyik rész a gyilkoshoz csatlakozott, a másik meg *Ábel*-hez, a megölné a szelleméhez. Vér választotta el őket egymástól, kapzsiságot meg kajánságot vetettek egymás szemére s kölcsönösen gunyolódtak, egymás szavát meg a mozdulatát gunyos módon utánozták. Történt egyszer, hogy egy *Hemmám* nevezetű zsidó, a *Faráó* jelenlétében gunyolódni kezdett a szinte jelenlevő *Mózes*-sel és nyelve dadogását kezdte mimelni. *Ka-cájra* fakadt az egész udvar, legjobban még a *Faráó* nevetett. *Mózes* azonban nagy haragra gerjedt és midőn néhány nappal később a *Sináj*-hegyen megjelent előtte az Isten, emígyen szólalt meg *Mózes*:

— Óh Istene az irgalmasságnak és a büntetésnek, guny tárgyává tett engem *Hemmám* és megszégyenített a *Faráó* előtt. Pusztítsd el őt a föld színéről, hogy ne mimelhesen többé.

— Csak helyeselhetem — feleli neki az Isten, — hogy utánozni valót talált benned. A Paradicsom legyen érte a jutalma.

Innen ered a bölcsék rendelkezése, ezért írja elő a törvénytudók *felvájja*, hogy a mások szavainak és mozdulatainak utánpótlása igazságos és Istennek tetsző dolog és nemcsak hogy büntetés nem jár érte, hanem jutalom illeti meg. Innen a mimelők megkülönböztetett megbecsülése és a játékos személyek tisztelete. És hogy épp az ideszakadt zsidók közt voltak a hódító törökségnek legkiválóbb mimelői és legművészebb játszó személyei, annak a zsidóság népeleti multjában találhatni meg a magyarázatát. A régi zsidóság, mely sokat keveredhetett *egyiptomi*, főleg pedig *hellén* fajú népelemmel, sokat vett át e nép műveltségéből és népszokásokból sajátosságaiból. A *hellén mókosz*, magyarul: *mókás*, a *hellén mimosz*, magyarul: *mimelő*, mint legősibb megnyilatkozása a színjátszásnak, a zsidóság szellemi életébe is belefészkelődött és művelődéstörténeti jelentőségűvé fejlődött. És csak ösztönös volt a megérzés, midőn *Konstantin*-nak törökké lett fővárosában, a *hellén* hagyományu *Sztambul*-ban régi tradíciók sejtelmességei rezdültek meg a zsidóságban és szunnyadó ké-

* Bővebb adatok: „Das türkische Volksschauspiel“ c. munkában találhatók. Leipzig, Rudolf Haupt kiadása, 1908.

CIPŐK kiváló minőségben

női magas fekete fűzős — 340 ezer
női magas bagaria fűzős — 420 ezer
női fekete félcipő — 250 ezer
férfi fekete magas box — 370 ezer
Iskolacipők erős, tartós minőségben

Női hócipő 260 ezer

Videki rendelések leggondosabb elintézésére

Guliver Cipőház, Rákóczi-ut 1. SZ.

* Sokféle hajjal megkent.

pességeket keltettek életre. A mimelt és mimelő, vagyis a kigunyolt és kigunyoló, ez volt a játékos kultúra kezdetének két vezető motívuma. Az egyikből, a mimeltből lett az együgyű, az elnászpángolt bolond, a másikkól pedig, a mimelől a tarfejű, a haspókos és egy ütőpálcával (Prügelholz) ellátott fifikus. Ebből fejlődött ki a török népelet karagöz-játéka és ennek az utánzó gondolatnak a késői kisugárzása az a két bohókás és kacajra fakasztó jelenség, mely *Sztambul* mulató térségein mai nap is járja a divatját. *Hokka-bár* (szemfényvesztő) a neve ennek a páros játéknak és mulattató két alakja, az együgyű és a kopasz, kizárólagosan zsidó, jahudi.

Az idők teljessége pedig elkövetkezőben. A törökké lett spanyol zsidók a polgári és népi életben is elhelyezkedtek és részt vettek az ipari készségekben, a ke-

reskedelmi és gazdasági életben, a „lateiner” pályák majdnem valamennyijében, a békés polgári elem összes jogaival és szabadságával. A külön idiómává, szinte zsargon-szerűvé fajzott török nyelvi beszédjük irodalmivá helyesbedik és nyelvi vilég is részesei immár a hódító törökség kulturájának.

Az idők teljessége pedig egyre közeledőben. Forradalmak láza ejti meg az embereket, háboruk veszedelme üli meg a lelkeket és a törökké lett spanyol-zsidó ott lázong a forradalmárok közt, ott harcol a szabadság harcosai közt, ott esik el a többi vértanuk közt és ott kezdi el új életét, az alkotmányosait, a politikailag köztársaságait, a többiekkel, a fajtörökökkel együtt.

Az idők teljessége bekövetkezett. A spanyol-zsidóból török-zsidó lett, a török-zsidóból meg zsidó-török.

Ennek a két fiatal leánynak a gyenge, ártatlan hangja, a csendes, aggódó kérése és az erélyes számonkérés: két, szinte még gyermeklélek öntudatlan megnyilatkozása, az összes gaztetteknek a bánatos kísérő-akkordjává növekszik.

Mi ezt a két gyenge leányhangot szólaltatjuk meg a csongrádi főtárgyalás alkalmából. Az ő hangjuk legyen a válasz a helyke tagadásokra, gunyos nevetgélésekre, izgató hangu tudósításokra, melyek most körülveszik Szolnokot, Fényes Adolf művészetének, Engel Sándor és Sugár Miklós martiriumának csendes városát.

Ez a két gyenge hang kiáltson vétőt a fiatalság tragédiájának, a Habersfeld, Mellinger, Wolf-gyerekek, a sok névtelen, szenvedő zsidó diák, a gyűlölködés ifju áldozat nemzedéke rettenetes szenvedésének és a mindenható Isten hallgassa meg ezt a két gyermekhangot és a becsületes, ártatlan életnek szánt lelkeket írja be a következő évre a becsületes, nyugodt és békés Életnek a könyvébe...

„Mit csináltak, Gyurka?”

Csendes glosszák a szolnoki főtárgyaláshoz

Most köszönt ránk a zsidó hit legáhitatosabb ünnepe, melyen az égi hatalom eldönti: mi legyen a sorsunk az elkövetkező zsidó esztendőben. Ki marad az életnek eljegyezve és ki fog meghalni: tüztől, víztől, betegségben, kard által és gaz mérénylek kezétől. Az égi számonkérés és sorsvetés zsidó ünnepe csaknem összeesik azzal a földi igazságtevéssel, melyben földi bírúk fogják eldönteni: kinek a kezétől kellett Wolf Sándornak és másik két áldozattársának elpusztulnia Csongrádon, a tragikus emlékü nőegyleti mulatságon.

Az ünnepi alázat érzésével kísérjük figyelemmel ezt a számonkérést, a tettesekről szinte le is vesszük a tekintetünket. A környezet, a hangulat, egy bűnüggyé egyszerűsített tragédiának az apró lélektani tanulságai csupán, melyek bennünket ebből az egész esetből érdekelnek.

Szolnok... Csendes, nyugodt alföldi város. A neve régóta belekerült a köztudatba. A véletlen úgy adta, hogy a csongrádi főtárgyalással egyidejűleg is kultúresemény irányította e város felé a figyelmet. Szolnok a művészet egyik gócpontja. Innen indult ki az Alföld művészi felfedezésének friss, üde művésznemzedéke, Szolnokról egy Istenáldotta zsidó művész, Fényes Adolf, Fischmann kecskeméti főrabbi fia, indította utnak a magyar levegő és napfény új Columbusait. Csendesen, a munka szerény visszavonultságában alkotott Szolnokon a zsidó teremtető erő, Szolnok sohasem volt a hangos szenczi város. Ennek a városnak még a hősei sem keresték a görögtüzet. Csendes martiriummal áldozták fel életüket a szolnoki zsidók a magyar hazáért és a nemzeti gondolatért, a negyvennyolcas csata zsidó hővédjeitől kezdve egészen Sugár Miklósig, Engel Sándorig és az ellenforradalom többi szolnoki vértanujáig. A vörös uralom alatt Szolnokon alakult a legerősebb fehérgárda, melynek 390 zsidó tagja volt.

Ebbe a környezetbe került bele az a társa-

ság, melynek világnézete abban csucsosodik ki, hogy az *Ergerberger dallama és szövege az irredentizmust szolgálja*. Ebben a környezetben ül Piroska György, aki Fülöp Andort megnyugtatta: nem baj, ha erős lesz is a bomba és „az sem baj, ha husz zsidó megdöglik”. Itt ül Piroska János, aki december 25-én megkérdezte: „készültök-e a zsidó bálra?” — és ebben a környezetben van Simkó László is, aki a terepszemle alkalmával szakértelemmel jegyezte meg: „No, ez egy hosszú dobás lesz”.

A terheltek érezhették, hogy nem kedvező légkör veszi őket körül, elhívták maguk közé néhány vezérüket, akiknek egyike-másika sokkal cinikusabban vélekedik ártatlan zsidó polgárok haláláról, mint amennyi cinizmus-sal kért orvosi bizonyítványt zsidó katonatorvosoktól a háboru idején, mikor a zsidók bátran néztek szembe a halállal és Csongrádról tizenennyolcan maradtak holtan a becsület mezején...

A nevetgélő, mosolygó, „világnézetüket” büszkén filogtató terheltek soráról az áldozatok felé fordítjuk tekintetünket. És a halottaknál, nyomorékoknál is mélyebb szánalommal fordulunk azok felé, akiket a lelükben, a fiatalágukban mérgezett meg a csongrádi bomba átkos légköre.

Barna Piroska, a kis zsidó gimnazista-leány alakja nőnagyrá előttünk ezekben a sorokban. Oh, gondtalan, szép ifjuság, hát minden tragédiának rajtatok kell átviharzania? A sort a tizenegy éves kis Habersfeld-fiu nyitja meg, akit Pozsonyban a hidon lelőtt a cseh őr, mert a Himnuszt énekelt... A fiatal Mellinger Endrét éppen Szolnokon végezte ki a vörös uralom „igazságszolgáltatása”, mert nem akart fejet bajtani a megváltó új világ-eszme előtt... Wolf Sándorkát a csongrádi bomba terítette le annak a világnézetnek a nevében, mely az Ergerbergert világnézeti indulóvá magasztosítja. De talán náluk is tragikusabb a sorsa azoknak a fiatal leányoknak, akik az életet még az illúziók ködén át nézik, ha nem kellene szembenézniük a sors legrettenetesebb kegyetlenségével. Mindegyik bűnügy főtárgyalása felszínre vet egy egy ilyen ifju leányt, a zsidó tragédia ifju hősnőit. Az izzáki bűnügy tárgyalótermében a fiatal Beck Ilonka védte meg szerencsétlen édesapja emlékét. Beck Ilonka a tragikus éjszakán szembefordult a kegyetlen vendégekkel és a sötétben kérélni kezdte az egyiket: „Franciá Kiss ur, ne bántsd az apámat!” Barna Pirike, a csongrádi rémes éjszakán számonkérte Wolf Sándorka halálát és megkérdezte az egyik résztvevőtől: „Mit csináltak, Gyurka?”

Züm-züm

A temetőkert külső szegleténél,
Amerre nem jár villamos se már,
Találkozott egymással két picinyke
Recézett hátú, pettyes kis bogár.

Az egyik szólt: „Mi hír a nagyvilágban?”
A másik szólt: „Nem hallok semmi jót. —
Rebesgetik, hogy jenn az emberek közt
Sok bajt csinálnak egynémely zsidók,
Züm-züm, züm-züm,
Sok bajt csinálnak egynémely zsidók.”

Szólt az egyik pettyes kis bogárka:
— „Sok bajt csinálnak? Furcsa. Hát mi baj?”
És szólt a másik pettyes kis bogárka:
— „Baj az, hogy szörnyen destruktív e faj.”
— „Be’ furcsa szó, — mondotta rá az első, —
Mit is jelent, ó mondja, mondja már!”
— „Destruktív az, ki nem használ, csupán árt.”
Mondotta rá a másik kis bogár.
Züm-züm, züm-züm,
Mondotta rá a másik kis bogár.

— „Ahá tudom már! — szólt a kis bogárka, —
Ismertem én egy destruktív zsidót,
A föld alatt négy deszka közt feküdt és
Ki volt a név rá téve: Schwartz Lipót.
Hogy fogaimnak nem használ, csupán árt,
Mihelyt kikezdtém, észrevettem én, —
A jobb mellében egy ólomgolyó volt,
S egy vaskereszt a melle balfelén.

Züm-züm, züm-züm,
Egy vaskereszt a melle bal felén.”

EMÖD TAMÁS

Az Amerikai Egyesült Államok

megtiltották az alkohol fogyasztását. Most kávé isznak alkohol helyett. Amerika bölcse cselekedett. Szakszerűen pörköltve, helyesen, pótlék nélkül elkészítve a kávé élvezete szellemi és testi erőnket építően tartja, gondolkodóképességünket fokozza és a szív működését megeléjenti. Pörköltkávakeverékeink ára pontos fokmérője azok minőségének.

Meinl Gyula r.t.

Az eszlári koldus

Írta: Szabolcsi Lajos

Ez a történet negyven éve bujdosik a szabolcsmegyei zsidók között. Hallottam egy-egy részletét lakodalmak hegedűszórában, gyászolók éji virrasztása közben, elhagyott tanyák magányában. Összegyűjtöttem mind és megálmodtam újra az eszlári koldus különös történetét...

I.

— Mayerl, Mayerl, visszajőj idejében!
— Visszajövök, édesanyám.
— Mayerl, Mayerl, vigyázz az uton!
— Vigyázok én, édesanyám.
— Ló meg ne rugjon, komondor meg ne harapjon, zsombékba ne süppedj, csalán meg ne vérezzen, Mayerl, Mayerl!
— Egyenesen megyek az országuton, édesanyám.

— Zsandár elől térj ki. Katonát süvegelj meg, a grancsárral ki ne kezdj, Mayerl, Mayerl!

— Ne félt engem, édesanyám.
— Mikor jössz meg, Mayerl?
— Nyár előtt, édesanyám.

...Azután egy halk zokogásba fojtott síkoly, egy fehér kendő leng a kis falusi ház ablakán. Mayerl kilépett a kapun.

Egyszerre egy mély, dörgő hang szólal ki az udvarból:

— Mayerl, gyere csak, hadd áldjalak meg. Mayerl megáll a palánk mellett. Egy öreg, ráncos kéz borul a fejére.

— Maradj meg zsidónak, édes kis fiam. Ne hagyd el az Istent.

Mayerl könnyezik. Azután megcsókolja azt az áldó öreg kezét.

A palánk mellett megjelenik egészen és láthatóan az édesapja.

A kállói szent pap.

A szakálla nem is fehér már, hanem sárga az aggságtól. Az arca ezer ráncba fut, a homlokán nagy, szomorú barázdák. A rebe igen-igen megöregedett.

— Nem felejsz el engem, Mayerl? — kérdi tőle.

Mayerl nem felelt, csak pityereg. Az édesapja bölöngat a fejével.

— Mire Pozsonyba érsz, beletelik egy hónap. Akkor már hideg jár a Kárpátok alatt. Félek a hidegtől, édes kis fiam.

Mayerl egyre csak pityereg.

— Elvisz engem ez a tél, Mayerl. Talán nem is látlak többé ezen a földön. Csak oda-fönn fogunk találkozni az Isten trónja előtt. Ott nekem majd számot kell adnom rólad is, Mayerl. Tiszta az én lelkem. Mióta felaőttem, az Istennek neveltelek. Amióta beszélni tudsz, az Istenről beszélsz. Nincs más a lelkedben, mint az Isten öröme és az ő fénye. Amit tudtam az Istenről, beléd öntöttem, mint ahogy az öreg forrás a fiatal paláknak adja a vizét. És most elküldelek, mert én már nem tudlak tanítani. Elmegy nagy városokba, nagy iskolákba, nagy templomokba. Tanulj tovább, Mayerl. Ne hagyd el az Istent sohasem.

Mayerlnek potyognak a könnyei, kétoldalt, végig a ragyogó fekete kis szakállán, serkedő bajuszkáján, le a vadonatúj fekete selyem kaftánra, meg a kis bugyorra, ahova holmi utravalót csomagoltak be a vándor számára. Mayerl bizony nem is tud felelni.

— Azután, kis Mayerl, ha már sokat tanultál, ha már sokat tudsz, térj ide vissza Kállóba. Kis falu ez, de benne a boldogság, a nyugalom, a megelégedés. Ha fiatalon jössz vissza, te leszel itt az én utódom. De lehet, hogy csak öregen, nagy fehér szakállal fogsz ide hazatérni. Akkor menj el a temetőbe, a síromhoz, meg az édesanyád sírjára. Imádkozz ott magadért, a lelked boldogságáért. És

tudd meg, hogy sehol sem fog olyan nyugalom esni a te fáradt testednek, mint a kállói öreg temetőben.

Mayerl végre meg tud szólalni.

— Rebe — tördeli a szót — édes jó apám, én jövő nyárra már haza akarok jönni Kállóba.

A szent pap nézi az ő szerelmes egyetlen fiát.

— Mayerl — mondja — vidd magaddal az utra ezt a kaméát.

Piros selyembe burkolva a kaméa. Az amulet. A csodatevő jószág. Ilyen bűvös talizmánt sokszor adott a kállói pap a hozzá zárandoklóknak. Egyiknek kis aranypénzt, a másiknak ezüstérmét, drágaköves iskátulyát, meg zöld szalagon lógó pergamentdarabkát, melyen kabbalisztikus mondások, oroszán-fejű betűk torlódnak. De ez a kaméa: ez rendkívüli dolog lehet. Ezt a tulajdon fiának adja a szent pap.

Mayerl reszkető kézzel bontja fel a selyemtakarót. Hirtelen megriad. Ime, az amulet nem más, mint egy négyszögletű kis tükör. Semmi dísz, semmi cífraság nincsen rajta. A hátán elmosódó piros festék. A lapján: semmi.

Csak tükör.

Mayerl felnéz az apjára. De a rebe már eltűnt. Bement a házba. Mayerl megrázkódik és elindul. Az amuletet visszacsukja a selyembe és zsebre teszi. Azután nekivág az utcának. Előre hát, ki a nagyvilágba!

...Csepereg a szeptemberi eső. Elülépszik a por a kállói utcákon. Az akácok, amelyek kétoldalt beszegik az utcát, elsárgultak, lekonyultak. Egy-egy ablakban, itt is, ott is, fejek jelennek meg és köszöntik az ifjú vándort. Szemérmes leányszemek csillognak a fehér függönyök mögül. Öreg zsidók intenek hucsut nagy, idomtalan kézmozdulatokkal. Megy, mendegél Mayerl. A sarkon befordul. Ott áll a chéder mellett. Nagy zümmögés hallatszik ki, mint a kis méhek egyhangú éneke. Mayerl benéz az ablakon. Tanulnak a kis kállói zsidó fiúk. Száll, emelkedik a kórus, hajlongnak a fejek, repes a sok kis pajesz. Éneklük a Mózes szent szövegét, közben bele-vágnak Rasiba is, mert hogy enélkül a nagy magyarázó nélkül nincsen tanulás. *Frégt Rase...* hangzik a tanító hangja, a nádpál-cával nagyot üt az asztalára és azután, mint a szabadjára eresztett hullám, harsogja ötven hang a Rasi kérdését és feleletét. Egyszer csak megtorpan a zugás. Mint ha a tenger vize sziklához ütdök: zavaros zugás hallatszik. Váratlan akadály merült fel. Szikla az egyenes uton. Zátony a nyílt vizen. A Rasi szövegében ott tornyosul egy *weizerl*. Egy „mutogató”. Nehéz mondat, érthetetlen pár szó, ami megszakítja a sima szöveget, amivel sokat akart egyszerre magyarázni a nagy mester, de ami olyan nehezen érthető, hogy csak egy mutogatónak rá a beavatottak, mint valami ritka talányra. Megtorpan a gyerekhad, azután, mint ahogy a turisták megkezdik a csucs megmászását, lassan, óvatosan, közelebb nyomulnak a *weizerl* súlyos szavaihoz.

A kállói pap fia sóhajt egyet, azzal elindul. Ez a chéder, ez az ő gyermekkor. Más fiu bucsuzik erdtől, ligettől, nádvesszőtől, farkikától. Neki a chéder volt mindez: a négy kopott fal, a fáradt, öreg tanító és Mózes és Rasi. Isten veled, szegény, szomorú kis iskola: most jön az élet, a bölcsesség és az igazi tudomány.

Ott jár már a nagy országuton, a mezők és rétek között. Ide-oda csapong, mint a pille. Egyszer térdig gázol a fűben, másszor a vetésbe nyomul; majd meg a lucernás között áll meg egy pillanatra. A tizennégy éves fejét mintha fátyol simogatná: repes a könnyű pusztai szél, Mayerl elandalolva nézi

a virágokat. Eszébe jut az édesapjának a meséje, amit gyerekkorában hallott tőle. Ugy mondja a kállói szent, hogy a virágok is Isten szolgálói és szolgálói. Azok között is vannak hívők és jámborok, imádkozók és istenfélők. A virágok — így tanította a kállói pap — jobbak az embereknél. A virágok szebben és igazabban tudnak imádkozni, mint az emberek. A virágokat jobban is szereti az Ur-isten, azért küldi nekik pontosan, idejében az ő esőjüket: a gyenge harmatot. Az emberek imája ritkán teljesül; sokszor heteken át kell várniok és hasztalanul, az esőre. A virágokra pedig lehull a harmat, reggel, este és mikor lehajjták a kelyhüket, hogy befogadják, akkor imát sóhajtanak. Mayerl nézi a virágokat. A kis csöndes ibolya az egy *choszed*, mondotta neki az édesapja, az jámbor, válaszos lélek. Nézd csak, hogy húzódik össze és vonja össze szirmait: most is imádkozik. A pipacs, amelyik haragosan és könnyelműen leng a szélben, az egy *apekojresz*, az hitetlen, istentagadó, nem fél senkitől, de meddig tart az élete? Jön egy szellő és letépi a szirmait egy pillantás alatt. A napraforgó, az *purec*, az nagyur. Gögösen néz az égre, mintha mondaná: én, csak én érek valamit! Ott áll mellette, mintha cedokoért koldulna, szerény alamizsnáért, két kéregető: az ütött-kopott puszpáng és a szomorú özevgy: a szegény buzavirág. A *purec* rájuk sem hederít. A rezedá, az a virágok tudósa: az a *talmid-chochom*. Hogy hajlong jobbra-balra, hogy vigyáz a szomszédaira... Mayerl eltűnődik. Hát ő a virágokat is csak úgy nézze, mint az embereket a kállói templomban? Hát ő mindig csak a talmudista legyen, soha semmi más?

Hát nincsenek-e nagy városok fényes palotákkal? Hintók meg királyok, meg hercegek? Nincsenek-e kisasszonyok, lányok és asszonyok, amilyeneket megyegyűlés idején látott végigrobogni a kállói utcán? Hát az ő élete mindig csak ugyanolyan legyen, amilyen eddig volt? Hová is vezet ez az út? Kállóból Pozsonyba. Egyik iskolából a másikba. Alig hogy becsukta az egyik könyvet, ki kell nyitnia a másikat. Itt csak az apja vigyázott rá, ott az egész zsidóváros fog a lépéseim örködni...

(Folytatjuk.)

Tanuld meg fiam

A GUTMANN RUHA

Iskolaruha 4 évestől, gyapjúszövetből	230.000	K-tól feljebb
Férfiöltöny kilt. gyapjúszövetből, kiltűző szabású	850.000	K-tól feljebb
Raglán vagy Ulster	850.000	K-tól feljebb
Esőköpeny v. gummikabát	400.000	K-tól feljebb

GUTMANN J. ÉS TÁRSA

VII., RÁKÓCZI-UT 16.

Három kis zsidó árva Párisban

(Az Egyenlőség párisi levelezőjétől.) Este a Montmartre-on... A Moulin-Rouge vörös kereke tüzes fénnel világít be a leszálló sötétségbe, a kávéházakból, apache tanyákból, rongyos mulatókból tétova zürzavaros muzsika hallatszik ki. A jazz rikoltozó hangjai kószálnak a páldott levegőben s egyszerre mély dörgéssel kondul meg a Sacré Coeur harangja. Azontúl a hepehupás utcákon, amelyeket alig világít meg a pislákoló lámpa, csönd száll a Montmartre-ra...

A rue Lamarckon, a kopott görbe sikátoron alig-alig tűnik fel egy-egy járókelő. A fakerítésen túl azonban két fáradt sapkás fiatalember vánszorog tovább imbolygó lépésekkel.

— Mindjárt ott leszünk, mondja az egyik — még egy sarkot kell mennünk...

A másik bólint, nem felel. Látszik rajta, szeretne már megpihenni.

Utánuk eredek. Vagy tíz házzal odébb a két fiatalember befordul egy hajlékba. Olyan sötét van, hogy alig tudom kibetűzni az írást. De azután mégis csak elolvasom. „Asyle Israélite”. Zsidó menház — a Sacré Coeur tövében.

Valami hangot hallok, amely mintha a föld alól jönne. A pincébe vezető lépcsőn állunk. Egy nő szólal föl alulról.

— Pas de souper — mondja franciául. Szóval nincs már vacsora.

De már lent vagyunk a pincében. Körül nézünk.

Két igen hosszú asztal, körülötte vagy kétszáz ember: öregek, fáradtak, betegek, néhány ijedősen sápadt zsidó fiatalember, aztán egy esomó apró gyerek. Lármáznak,

hancuroznak, az egyetlenek, akiknek vigszagra telik ebben a szomorú társaságban.

Most már az asztalnál vagyunk. Mégis akadt egy kis vacsora. Tálalnak. Egy tányér vízben főtt bab és tíz deka kenyér. Megköstölöm, de nem ízlik.

A gyerekek csacsognak, fecsegnek mindenféle nyelven. A felnőttek csendesek, a fáradtság, az éhség megtörte őket, alig szólnak néha egy-egy szót.

Szemben velem egy 12—13 éves fekete ruhás kisleány ül, mellette jobbról-balról egy-egy apróság. A baloldali kis szurtos játszik és egyszerre leejtí kanálát. A kis fekete ruhás leány megfogja a gyerek kezét s rácsapkod keményen.

— Maradj nyugton — mondja szigorú szóval.

Azt mondja, „maradj nyugton”, magyarul, komolyan, erélyesen.

Hozzáfordulok és megszólítom magyarul.

— Honnan jött ide, kislány?

— Pestről. A Klauzál-utcából.

— Kivel van itt? Testvérei ezek a kicsikék?

— Igen. A kisleány hat éves, a fiúcska pedig három és fél. Nincs egy rokonunk sem Párisban.

— Hát a szülők?

— A mama, kérem, még Pesten halt meg. Tüdőbajban. Nagyon régen... és a hangja félig sirásba ful.

— Hogyan kerültek Párisba?

— A papa két évvel ezelőtt jött ki. Otthon citrommal kereskedett, de el kellett jönnünk, mert a papának (így mondja) nem volt „polgárosodása”. A szegény papa lengyelnek volt beírva, tetszik tudni, és a rendőrségen kétszer is bezárták, mert nem akart elulazni

Magyarországból, akkor aztán a Schönfeld bácsi adott pénzt neki, hogy utazzon el valamerre. En még iskolába jártam, de kimaradtam. Elmentem takarítani a Rákóczi-utrá, kaptam érte rendes ennivalót, meg egy kis ruhát is.

— És a kis testvérei?

— Két szomszéd vigyázott rájuk. Minden második-harmadik nap hoztam nekik ennivalót. Süteményt is. Mert kérem, mindig kaptam valami ajándékot... Aztán a papa írta, hogy küld pénzt utiköltségre s majd egy ismerős bácsi kihoz ide Párisba.

— És az apjuk?

— Papa tavasszal halt meg. Azóta itt vagyunk mind a hárman. Itt lakunk, itt eszünk. Bizony nem sokat adnak enni s kis testvéreimnek farkas étvágya van... Én pedig már úgy szeretnék dolgozni. De mihez fogjak? A két apróságot hova tegyem? Vigyáznom kell rájuk...

Szegény három elhagyott kis zsidó gyerek! Előbb Pesten járták a szenvedések országutját, aztán a tíz éves kis lány, maga is gyámoltalan apró gyerek, családfő lesz, pénzt keres és vigyáz két kis testvérkéjére. És egyszerre nekivágnak egy ismeretlen, halálosan idegen világnak, ahová az izmos, erős férfi is alig merészkedik ki... Innen Párisból, a világosság városából, forró fejjel, számon az elcsukló sirás önkéntelen rángásával gondolok vissza Budapestre, ahonnan száműzetésbe kellett mennie három gyöngé, veszendő kis zsidó gyereknek, akik apjukkal együtt otthon „a közre veszedelmes idegenek” voltak s akik itt a Montmartre zugában, a menedékhely hajótöröttjei között magyarul sirják el a hontalanság keserű panaszait...

Halász Ferenc

Szeptember 26-án kerül bemutatásra

az első nagyszabású zsidótárgyu film

Ki a Ghettóból

(Das alte Gesetz)

Történet a múlt század hatvanas éveiből, 10 felvonásban,

A főszerepekben:

ABRAHAM MOREWSKI

a varsói Jiddish Színház művésze és

HENNY PORTEN

A „Ki a Ghettóból” az első nagyszabású film, amely hiven tükrözteti vissza a zsidóság életét. Megrázóan izgalmas meséje keretében megelevenedik a nagyünnepek szertartásos külsősége, a szent törvények hagyományos kultusza, általában a zsidó hitvilág minden megragadó mozzanata.

B E M U T A T J A :

KAMARA

TIVOLI

Kiss József és a csáti szolgabíró

Kiss József születési adatainak bejegyzése csak utólagos anyakönyvezéssel történt, mert Mezőcsátón — az emlékeztetés tűzvész alkalomával — a hitközség anyakönyvi okmányai is veszendőbe mentek. Az utólagos bejegyzést Bottlik József nemzetgyűlési képviselő, akkor még mint mezőcsáti főszolgabíró eszközölte: rövid igazolással és egyszerű vizsgálattal — a Pallas lexikon és a Szinnyei-féle Magyar írók életrajza adatainak alapján.

Kiss József neve ekkor már a köztudatban fogalom volt s a rendelkezésre álló adatok támogatásával Bottlik főszolgabíró egyhangúsan megállapította és elrendelte Kiss József születési adatainak utólagos anyakönyvezését. Rosenfeld Pál mezőcsáti földbirtokosnál kereste fel annak idején Bottlik — Kiss Józsefet s itt történt egy érdekes házassági ügyben az anyakönyvi kivonat emlékeztető átadása is.

Memoárjaiból Bottlik — Kiss József későbbi életrajzához — a következő adatokat adta:

— Mielőtt Kiss József a leányát Bauer tábornokhoz férjhezadta volna, egy délelőtti napon a hivatalomban Rosenfeld Pál birtokossal együtt felkeresett. A költő mondtotta, hogy 1843-ban született, de erről az időről a tűzvész miatt az anyakönyvi okmányok már nincsenek meg. Leányát férjhez akarja adni s ehhez elmaradhatatlanul szükséges az ő születési anyakönyvi kivonata is s ha ezt az okmányt nem szerezheti meg, — nem mehet férjhez a leánya s egy vesztett boldogság képét fogja látni... A költő panaszt megvizsgáltam, kérése indokainak helyt adtam és elrendeltem az utólagos anyakönyvezést. A kivonatot még aznap délután magam vittem Kiss Józsefnek...

Mikor Kiss József az anyakönyvi kivonatot kézhez vette, meglepődve mondotta: „Én mindig a legnagyobb idegenkedéssel viseltem a főszolgabírói hatalom iránt, mert a

főszolgabíró el sem képzeltem kakastollas csendőrnélkül. Már kétségbe voltam esve, hogy mi lesz a lányom esküvőjével; hogy egy rettenetes ember kezébe kerül a sorsom! ... de hál' Istennek, megváltozott a nézetem...”

Bottlik József — saját nyilatkozata szerint — ezt tudta be főszolgabírói pályája legnagyobb sikerének.

Tóth Kálmán.

Goethe és a biblia

Goethe alkotásait az esztetikusok, irodalom-buvárok egész légiója magyarázza és a Goetheről szóló tanulmányok, értékelések, kötetek egész könyvtárat tölthetnek be. És mégis csak most számolhatunk be egy próbálkozásról, amely Goethének a bibliához való viszonyát akarja kimerítően tisztázni. Deutschländer Leo könyve, „Goethe und das alte Testament” kipótolja azokat a hiányokat, amelyeket a Goethe-irodalom ezen a téren felmutatott. Sokan nem látták meg az összefüggést Goethe és a biblia között, mások legföljebb csak futólag érintették ezeket a kapcsolatokat, sokan pedig Goethét úgy állították be, mint aki a biblia ellensége.

Deutschländer érdekes könyve lelkiismeretesen elemzi végig Goethe fejlődési periódusait és beható gonddal mérlegeli mindazokat a tényezőket, amelyeknek a költő egyéniségének kialakulásában számottevő szerepük volt. Goethe szülői hájlekában, mint minden német házában megvolt a biblia, az életnek ez a könyve, amely tanácsot, segítséget, vigasztalást nyújtott minden válságos fordulatban, a reformáció óta a korszellem is kedvezőbbé tette a talajt a biblia számára, amelyet a fiatal Goethe is szeretettel forgatott. De főleg később, amikor két nagy kortársa, Herder és Byron hatnak Goethe-re, a biblia is egyre dominálóbb szerepet játszik

nála. Herder az, aki Goethebe oltja a biblia magasztos művészi és emberi értékeinek megbecsülését, menten minden dogmatikus konstrukciótól és egyházi tendencia nélkül, Byron pedig mélységes csodálattal tölti el a weimari klasszikust, amikor angol költőtársának a bibliából vett és művésziesen földolgozott témáit olvassa.

Ez volt az az alap, amelyen Goethe építeni kezdett, ez vitte a biblia mély studiumba, ezért tanult meg héberül is, hogy a biblia ősi nyelve szuverén birtokává váljon,

SENZÁCIÓS

SZÖRME-

UJDONSÁGOK

ÁRBAN

MINŐSÉGBEN

ELKÁN GYULA

VII., KÁROLY KÖRÜT 19.

HOFFMANN-féle

ארט. כשר

ÉTTEREM

VI. RÉVAY U. 10.

Elsőrangú házi konyha.
Esküvőkre stb. ünnepi
alkalmakra külön terem.

Házon kívül mérsékelt áru kiszolgálás

Magyar királyi udvari szállító

Alapítva:
1850.

SEMLER J.

Alapítva:
1850.

Értessük igen tisztelt vevőinket, hogy

J. SEMLER, LONDON 14, GOLDEN SQUARE

békemindőségű ujdonságai, melyek a legkényesebb ízlést is kielégítik,

legolcsóbb árak

mellett árusítanak.

Maradékok mélyen leszállított árakon!

Férfi- és női átmeneti és téli kabátok

legnagyobb választékban

Főüzlet: Bécsi-utca 7 (Deák Ferenc-utca sarkán)

Fióküzlet: Koronaherceg-utca 9

Női-,
gyermek-
és bábé-
fehéreneműek
SZÉKELY JENŐNÉL,
IV. Kamermayer Károly-utca 2,
(Szervita-tér sarok)

500.000 jóminőségű Himalaya
női télkabátot
GERŐ MÁRTON
Király-utca 22., saroküzlet

Női divatszalonomat
áthelyeztem VII., Nagydífa-utca 5. alól VI.,
Kázár-utca (Petőfi) 12. II. em. alá.
Továbbra is a legújabb Modellek szerint készí-
tek foletteket. **Molnárné.**

Hölgyfodrász! Hajmunka!
Kozmetikai Műintézet!
Weitmann I.
Hajfestő-mester IV. Régi posta-utca 11 Telefon 118-71

Szergényi Geist Jenő, Moser Ottóné
szergényi Geist Hermína, szergényi
Geist Henrik és szergényi Geist Lípót
fájdalomtól megtört szívvel jelentik,
hogy felejtethetetlen fivérük

szergényi
Dr. Geist Tivadar
ügyvéd,

Szombathely rt. város képviselőtestü-
letének és Vas vármegye törvényható-
sági bizottságának tagja, a Vasmegyei
Ált. Takarékpénztár Igazgatóságának
tagja, stb.

1924. évi szeptember hó 18-án, dél-
előtt 11 órakor, élete 41-ik évében
váratlanul elhalt.

Drága halottunk földi maradványait
1924. évi szeptember hó 21-én, vásár-
nap délután 4 órakor a Thököly Imre-
utca 31. számú gyászházba az izr.
vallás szertartásai szerint eltemettük.

Szombathely, 1924. évi szept. 18.

Aldás és béke poraira!

Ezért él költeményeiben olyan gyakran és
olyan szívesen bibliai hasonlatokkal, ame-
lyek a leghivebb kifejezői voltak egész lelki
érzésvilágának. A bibliai alakokat és elbeszé-
léseket nem dramatizálta Goethe, mert ezt
olyan súlyos és elérhetetlenül nehéz feladat-
nak tartotta, amelynek megoldására csak a
legnagyobb költői zseni képes. Szerinte
egyedül Byron alkalmas erre, az egyetlen
tehetség, akit Goethe „Az ótestamentum köl-
tőjének” nevez. A bibliai problémák ábrázó-
lásával Goethe csak fiatalkorában foglalko-
zott, ekkor rajzolta meg József, Ruth, Bel-
sazar alakjait, amelyek különösen megrá-
gadták figyelmét. Salamon „Énekek énekét”
Goethe élete végén szabadon ültette át, de
minden próbálkozását azzal hagyta abba,
hogy költői tehetsége elmarad az eféle föl-
adatok mögött.

Az ótestamentum erős befolyása azonban
egy másik formában mutatkozik meg
Goethénél: zsidó motívumok alkalmazásá-
ban, vagy az ilyen motívumokra való tá-
maszkodásban. Legjellemzőbb példája en-
nek a Faust: Mephisto alapjában véve Jóh
könyvének sátlánjával egyezik meg és így
egészen másként hat, mint a Goethét meg-
előző Faust-kompozíciók, ahol Mephisto po-
gány dualizmus szerint Isten ellenfele és ve-
télytársa, nem pedig úgy mint Goethénél,
Isten szolgálója és eszköze. Faust maga is va-
lamelyes lelkirokonosságban van a bibliai Mó-
zessel, mindketten a megismerés végső for-
rásáig, az Istenség titkáig akarnak előre-
törni és mindkettőjüknek be kell látniuk,
hogy halandó ember tekintete nem láthatja
meg az Istent, hanem be kell érnie az isteni
hatalom földi visszfényével. Mindketten köz-
vetlen céljuk elérése előtt, az ígért földje
előtt, pusztulnak el, de nagy örökséget hagy-
nak a világra. Goethe maga mondotta, hogy
„A biblia annál szebb lesz, mentől többet ol-
vassuk” s tőle származik az a rendkívül fi-
nom megállapítás is, hogy „A biblia a népek
könyve, mert ez a könyv az, amely egy nép

sorsát minden más nép szimbólumává ma-
gasztosítja”.

Nagy és érdemes elégtétel ez a könyv
Goethe halhatatlan génuszának, főleg a mai
nehéz időkben, amikor kétségbeesett erő-
ködéssel igyekeznek a németországi reak-
ciós körök még Goethe szellemét is idézni,
akár a napi politika sarába is lerántani,
hogy kicsinyes céljaik szolgálatába szegőd-
tessék a német költészet egyik leghatalma-
sabb megnyilatkozását.

ZSIDÓ LEXIKON

Ros Hasonoh, az új esztendő Tisri hónap
elseje, Jomkippur után a zsidóság legna-
gyobb ünnepe. Az új esztendő rabbinikus fel-
fogás szerint vagy Niszan elsején kezdődött,
vagy Tisri elsején, amikor az aratási munkák
megindultak vagy Elul elsején, amikor a
szarvasmarha tizedét számolták össze és vé-
gül Sevat hó tizenötödikén, amikor a fák új-
esztendeje kezdődött. Tisri hónap elsejét,
amely egyben a gazdasági újévet is jelentette,
gyelmét az ünnepnaptól, az énekesek hang-
ját pedig megrontja.

Tisri hónap elsejének mint Ros Hasonohnak
megünneplését Mózes III. 24. szabja először
meg ekként: A hetedik hónapban, a hónap
első napján ünnepek legyen néktek, emlé-
keztető (zikkoraun) kürtársogással és szent
gyülekezettel. Nehémiás is (VIII. 9.) amikor
Ezrával együtt megállapította az istentiszte-
let rendjét, a levitákkal együtt, így szólt a
néphez: „Ez a nap szent az Urnak a ti Is-
teneteknek”. A zsoltároknak (LXXXI. 4.) azt
mondja Dávid: „Fujjatok kürtöt ujholdra,
holdtöltekor, a mi ünnepnapunkon!” Ez a
nap az ítélet napja, amelyben kimerül Ros
Hasonoh igazi jelentősége. Ez az ünnep az,
amelyen fölnyitják az ítélet könyvét és meg-
emlékeznek a gonoszok, az igazak s a kettő-
jük közt álló halandók végzetéről. Az igazak
nevét beírják a végzet könyvébe és ezek

Régi csillárok

felújítását becserélé-
sét csillárosztályunk
eszközli.

Nagyszabású mintatermeinket tekintse meg!

Általános Gázizzófény és Villamossági Rt.

Budapest, VII., Vörösmarty-utca 5.

Fiókok: VIII., József-körút 44. sz. ♦ VIII., Baross-utca 52. sz.

Szenzációs poloskairtas 14 drb novuszgyertya
teljesen kiirtja még a petéket is. **Világszabadalom!**
Zelmanovits drogeria Wesselényi-utca 36.

Komáromi harisnyái

VI., Nagymező-utca 14,
Andrássy-ut mellet

**LEGSZEBBEK
LEGJOBBAK
LEGOLCSÓBBAK**

HÁZTULAJDONOSOK ÉS ÉPÍTÉSZEK FIGYELMÉBEN!
2-3 szobás modern lakásért a teljes házban a villanyt ingyen felszerelem és bevezetem: Schiller Nándor, VI, Szondy-u. 37a.

**NEMZETI-
NAGY-
ARUHAZ**
Budapest, VII., Király-utca 7.

Abál-velur 178.000
Helmé 99.000
Alj- és Costum 140 cm széles
Crepp de Chin 129.000

életben maradnak, a gonoszokét kitörlik az élet könyvéből, a közepén maradtoknak pedig tíz napjuk marad jom kippurig, hogy megbánják bűneiket és megjavuljanak.

Tisri elsejét rabbinikus tekintélyek, köztük rabbi Eliezer, a Teremtés napjának tartotta, szemben rabbi Jósuával, aki szerint Niszan elseje volt a Teremtés napja. Érdekes, hogy Ros Hasonoh napját régtől fogva prognosztikonnak is vették; azt mondták, hogy ha új esztendő napján szép idő van, az egész évben jó időjárásra lehet számítani; ha hűvös van, hideg esztendő jár a nyomában. Hogy az új esztendő jó előjellel köszöntson be, különféle édességeket ettek, amint Ezra maga mondja: „Menjetek, egyetek zsírosat és igyatok edeset, mert szent ez a nap a mi Urunknak”. Franciaországban a XII-ik században piros almákat tettek az asztalra, Provenceban pedig szőlőt, fügőt, borjufejét, vagy más, könnyen emészthető, izletes, új ételt költöttek el a *Machzor Vitry* tanúsága szerint. Rabbi Jacob Mölln említést tesz arról a szokásról, hogy az ételsorján alma, méz és őzfej szerepelt; az állatfej, ugyilát, annak az auspiciuma volt, hogy a következő esztendő minden vállalkozása előre menjen és ne süljön el visszafelé. Viszont diót nem ettek Ros Hasonohkor, állítólag azért, mert a dió héber egyenértékű szavának betűi, számszerint ugyanannyit jelentenek, mint a bűn szóéi, helyesebb felfogás szerint azonban valószínűleg azért, mert a dió élvezése elvonja az imádkozó ember figyelmét az ünnepnapról, az az énekesek hangját pedig megrontja.

Napjainkban szőlő, gyümölcs és méz kerül az asztalra; a „maucih” után a kalácsot mézbe mártják és hálamondat kíséretében költik el, amelyben édes és boldog esztendőért könyörögnek. Ros Hasonoh ünnepi öltözete is tiszta fehér volt, szimbolikus emlékeire annak, hogy amint a vádlott is fehérben jelent meg bírái előtt, a zsidónak is fehérbe kell öltöznie az élet napján.

A SÓFÁR, a zsidó rituális szertartás harsónája. A bibliában legelőször a II. könyv 19-ik fejezetében van megemlítve: a sófár hangja volt az, amely a Szináj-hegy fölött gomolygó sűrű ködből kiharsogott, úgy hogy belereszketett az egész tábor. Bármilyen változáson is mentek át más hangszerek, a sófár mindvégig megőrizte a biblikus korból származó egyszerűségét. Mózes öt könyve a sófár használatát ujholdra és ünnepnapokra, valamint a megváltás esztendejére írja elő. A hetedik hónap első napját mint a kürt emlékeztető ünnepét különösen hangoztatja a III. könyv 23-ik fejezete. A sófárt Sámuel könyvének és a Krónikák tanúsága szerint más vallásos szertartások alkalmával, ünnepi körmeneteknél vagy a Zsoltárok szerint a dicsőítő énekeknek

hangszerkísérettel is alkalmazták, sőt háborus időkben jelzéseket is adtak vele. A sófárnak — a rabbik felfogása szerint — csak tiszta állat szarvából volt szabad készülnie, kivéve a borjut és a tehenet, nehogy az aranyborjura emlékeztessen az ilyen kürt szava. Repedés vagy lyuk nem fordulhat elő az ünnepi használatra szánt sófáron, befesteni sem volt szabad, ellenben művészi faragványokkal lehetett ékesíteni. Asszonyok és kiskorú gyermekek eredetileg nem hallhatják ugyan a sófárfuvást, mindamellett rendszeren jelen vannak a szertartás e részénél. A sófár fuvó héber neve „baal tokea”, azé pedig, aki az egyes szólamokat megnevezi, „makri”. Elul hónapjában szokás mindennap egy „tekiah”-t fújni, kivéve a ros hasonót megelőző napot, az engesztelő nap záró istentiszteleténél, a neilánál is csak egy tekiaht fújnak. Maga a sófár legalább is hat hüvelyk hosszú, de harminc hüvelyknyi is lehet. A sófár fuvása nehéz mesterség, vannak kürtök, amelyeket a legügyesebb sófárfuvó is csak nehezen vagy csak az ajak bizonyos pozíciójában tud megszólaltatni.

KURIÓZUMOK

A ZSIDÓK ÚJKORI TÖRTÉNETÉBŐL

Napoleon »zsidó parlamentje«

II.

A francia birodalom zsidó „parlamentje” elé tizenkét kérdést terjesztett I. Napoleon császár biztosa. A kérdéseket maga az uralkodó szövegezte. Az első három kérdés a házasságjogra, még pedig a válásra vonatkozott. Ezek így hangzottak:

1. Meg van-e engedve a zsidóknak a többnejűség?

2. Érvényes-e a válás bírói szankció nélkül?

3. Meg van-e engedve zsidók és keresztények közt a házasság?

A következő három kérdés a hazafiságnak szólt. Napoleon ezekben az öt jellemző nyíltsággal arra kér választ, vajjon a zsidók testvérekenk avagy idegeneknek tekintik-e a franciákat s hogy ha külföldre kerülnek, kötelességüknek tartják-e a hazát védeni és törvényeinek engedelmeskedni? A további kérdések a rabbik tevékenységét érintik, főképen az igazságszolgáltatás terén. Az utolsó három kérdésben azt firtatja Napoleon, hogy vannak-e olyan hivatások és foglalkozási ágak, amelyek tilosak a zsidókra nézve. Igaz-e, — kérdezi — hogy zsidó a zsidónak nem adhat pénzt kamatra, míg másvallásúval szemben ezt megengedhető.

HALÁSZLÉ Opera Étterem és Vezeklő-pince étterem

VI., Andrassy-ut 25. szám

Ujjonnan átalakítva a
téli idényre megnyílt!

Az Opera Étteremben Dundus cigányprímás, a nótakirály muzsikál, a Vezeklőben a bécsi Stim-mungskapelle élén Bubi énekel. Naponta a **halászlét** és halkülönlegességeket Bucsky Péter vendéglős és szakács személyesen főzi. Naponta Bucsky-féle **ételkülönlegességek** lesznek felszolgálva. A félelemelen külön éttermek állnak a n. é. közönség rendelkezésére, ugyanott zongora és baritalok. Angol Barmester.

MÉZ, la, garantált, tiszta; mák és
dió **legelőnyösebben**
Schimmelnél, Szondy-utca 42/c

Komplett mahagóni fényezett
ebédli borszékekkel
és topolya háló szerelve, együtt 5.500.000
koronáért átadó. Brüllné, Izabella-u. 81.

TURUL CIPŐ

a legolcsóbb,
legtartósabb,
legsolidabb

TURUL CIPŐGYÁR R.-T.

Szátküldési osztálya és központja:

Budapest, VI., Király-u. 17.

Telefon: József 128—95

F i ó k o k:

Budapest, VII., Rákóczi-ut 14., Király-
utca 30., Népszínház-utca 14., Budán:
Török-utca 2., Győr, Eger, Szolnok,
Hódmezővásárhely, Miskolcz, Sopron,
Debreczen, Békéscsaba, Nagykanizsa,
Kecskemét, Szeged, Szentes, Szombathely,
Kaposvár, Pécs, Baja, Gyöngyös.

Zsuffa István és Társai

angol gyapjuszövetek áruháza Budapest, IV., Váci-utca 25. Telefon 14-73.

Közismerten legelsőrendű férfi- és női őszi szövetujdonságaink beérkeztek.

Minden hangzatos jelző és dicséret nélkül n. b. vevőink által megállapított tény:

Raktárunknak a legmesszebbmenő igényt is kielégítő választékossága.

Áruink minőségének évtizedes szakértelmen alapuló kiválósága.

Árunknak a mai súlyos helyzethez, főleg pedig a minőségekhez arányított olcsósága.

Különleges autó-, kocs- és utitakarók nagy választékban.

Mintákat készséggel küldünk.

Brokát

bélések, legszebb színekben,
90 cm. széles

K 165 ezer

Estélyi, báli, szinpad

ruhaselymek legolcsóbban
és legnagyobb választékban.

LEFKOVITS M.

selyemáruháza, Hajó-utca 12-14.

A főünnepek alatt

az Izr. Fiúnevelőintézet Kossuth
Lajos-utcai helyiségében

Istentiszteletet tart

Helyek még válthatók egész nap
Kossuth Lajos-u. 11. I. 4.

Cimre ügyelni! Évelők, halók, se-
lonok, matrácok, gar-
níturák, egyes butor-
darabok legolcsóbban.
asztalosmester butoraktára Baross-utca 19.

Horovitz

Természetes szavatolt tisztán fehér akác-, vagy arany-
sárga hárs-

M E Z E T

5 kgr.-os postadobozokban 160.000 K-ért szállít bér-
mentve utánvételt melletti:

Méh Kereskedelmi R.-T.
Budapest, V., Arany János-utca 1/b.

Orth. kóser baromfi

naponta helybeli és vidéki vágásu. Rende-
léseket elfogad baromfira ugyszintén zsirra.

Auszter Salamon orth. kóser ba-
romfikereskedő
Budapest, VII., Péterfy Sándor-utca 42. sz.

Havdole és chanuka-

gyertyák legjobb minőségben
és legjutányosabban kaphatók

BELICZAY BÉLA mézeskalácsosnál
Budapest, VII., Csányi-utca 3.

סופר

Kohn Samuel סופר aus Jerusalem verkauft
תפילין מזוזות רצועות ציצית und verriichtet
alte תפילין für gemässigte Preisen, Dob-u. 10, part. 7

nek tartja? (Mintha bizony máshitű fran-
ciák az ő hitestvéreiknek nem adtak volna
pénzt kamatra!)

Mikor a gyülekezetben azt a kérdést ol-
vasták föl, hogy a zsidók kötelezőnek tart-
ják-e a haza védelmét, mindenki felállt és
azt kiáltotta:

— Igen, mindhalálig!

Molé császári biztos barátságtalan meg-
nyitó beszédére Furtado, a kongresszus el-
nöke válaszolt, hangsúlyozva, hogy a fran-
ciaországi zsidóság karöltve óhajt dolgozni
a császári kormánnyal, elsősorban bizonyos
tévedések és előítéletek kiirtása végett. Ez-
után tizenkét tagu bizottságot választottak,
azzal a megbízatással, hogy Napoleon kérdé-
seire szövegezzék meg a válaszokat. Hamar
végeztek a munkával. A többnejűségre vo-
natkozó kérdést a legnagyobb könnyűséggel
intézték el. A „parlament” azt izente a csá-
szárnak, hogy az európai zsidóság családi
erkölce a *legszigorubb monogámia* alapján
áll. Az elváltásra vonatkozólag azt felelték,
hogy a házasságnak a rabbi által való fel-
bontása csak akkor érvényes, ha a polgári
hatóságok is kimondták a válást. Nagyobb
nehézségeket okozott a harmadik kérdés,
amely a vegyesházasságokra vonatkozott. De
itt is találtak kivezető utat. A válasz ugy-
szólt, hogy a zsidók és keresztények közt létre-
jött házasság nem vallási, hanem polgári
aktus, akárcsak a katolikusok és más ke-
resztények közt kötött házasság. A katho-
likus papság elismeri ugyan az ilyen házas-
ságokat, de nem áldja meg azokat. Másrés-
ről megállapították, hogy „azt a zsidót, aki
keresztény nőt vett el feleségül, hittestvérei
tovább is zsidónak tartják”.

A válaszokat egy *deklaráció* vezette be,
amelyben a gyülekezet kifejtette, hogy a
zsidó vallás parancsai szerint az állami tör-
vények minden polgári és politikai vonatko-
zásban a vallás törvényei elé helyezendők és
ellentmondás esetén a vallás szabályait alá
kell rendelni az állami törvényeknek. Az
engedékenységek és opportunizmusnak ezen
a sinpárján haladt a kongresszus további ta-
nácskozása is. A hazafiság kérdésénél ter-
mészetesen könnyű volt a válasz. A francia-
országi zsidók nem állottak a nemzetiség,
illetve a cionizmus alapján, tehát másképp
nem is felelhettek, mint hogy „a zsidók ma
már nem alkotnak nemzetet, a franciaor-
szági zsidók boldogoknak vallják magukat,
hogy a nagy francia nemzethez tartoznak s
ebben látják politikai megváltásukat”. Ki-
mondotta a kongresszus, hogy a francia-
országi zsidók „Mózes hitű franciáknak” te-
kintik magukat, sőt hajlandók minden olyan
elemet kiküszöbölni vallásukból, amely a

kormány követelményeivel nem egyeztet-
hető össze. Ez az utóbbi sajátságos, meg-
alkuvó kijelentés a császári biztos fenyegeté-
sének hatása alatt született meg.

Érdekes, hogy a zsidó felekezeti auto-
nómia kérdésében is nagyon lagymatag ál-
laspontot foglalt el a gyülekezet. Ugyan-
akkor, amikor a rabbi bíraskodási jogának
megszüntetését mondta ki, egy szóval sem
követelte a zsidó hitközségek megszervezé-
sét. Az utolsó kérdésekre önértetesen azzal
felelt a gyülekezet, hogy a zsidó vallás tör-
vényei sohasem engedték meg és sohasem
védelmezték az uzsorakölcsönt. Főlháboro-
dással utasították vissza azt a gyanút, hogy
a zsidókban „természetes hajlandóság” la-
kozik az uzsora iránt. Ha vannak, akik
pénzt uzsorakamatra adnak ki, ezek család-
elenyésző töredékét teszik a zsidóságnak,
amely nem lakolhat néhány ember bűnéért;

GYÖNGYSZEMEK

A TALMUDBÓL ÉS A MIDRÁSBÓL
IRJA: SZABOLCSI LAJOS

A nap megjelent Jom-Kippur napján
az Ur trónja előtt.

— Vádolom fiadat! — sziszegték lán-
goló sugara. — Vádolom az embereket,
mert bűnösök és elvetemültek ők. Én lá-
tom őket büszkén járni utaikon, én látom
őket futni a haszon után, én látom őket
vétkezni és tolongani az élet harcaiban!
Büntesd meg őket...

Az Ur pedig így felelt a napnak:

— A vádhoz még egy tanu kell. Hiva-
játok a holdat.

A hold megjelent.

— Mit tudsz az én fiaimról? — kér-
dezte az Ur.

És a hold lágy, ezüst csengéssel sut-
togta:

— Én látom őket könnyezni szobáik-
ban. Én látom őket álmatlanul, gondoktól
gyötörve, imádkozva és kétségbeesve. Én
látom őket zokogni a gyűlölet miatt, mely
nappal reájuk zudul. Én látom őket föl-
kelni éjfélkor, megsiratni sorsukat, amint
vergődnek ágyaikon estétől reggelig és
nem tudják, milyen új veszély vár reájuk
másnap... Szánd meg őket, Örökké-
való...

*

Ne hivatkozzatok mindig Ábrahám pél-
dájára, ki fiát fel akarta áldozni. Egy
népnek nem lehet az a sorsa, hogy mindig
áldozat legyen, nem lehet az a célja,
hogy oltáron pusztuljon el, nem lehet
az a rendeltetése, hogy — nem is Isten-
nek — de földi gyűlöletnek legyen az
áldozata. Izrael élni akar és nem áldozat
lenni. Ember akar lenni és nem rabszolga.
Szabad és nem fogoly. És fölemelt fejvel
akarja Istenét szolgálni, nem pedig hal-
dokolva hívni őt, véres oltárokon.

*

Tulajdonképen ti, zsidók, csináljátok a
legnagyobb zsidógyűlöletet, — mondta a
császár a rabbinak. — Nem tudjátok
megtanulni a szabályt, hogy nektek so-
sem szabad visszaütni!

Menyasszonyi kelengyék, vászon- és előnyösen
Fendrich Imrénél, IV. Deák-tér 3.

Esőköpeny 350 000 K. Hó-sárcipő legjobb minőségben
NEUMANN GÉZA Budapest, VI., Nagymező-utca 50 (Desewffy-utca sarok).

Ha szép akar lenni!

Használjon Gáog-féle kozmetikai cikkeket. Hajszálak végleges eltávolítása villannyal. Arcmassage
jufányos bérletben. Fagykezelések. Email borogatóvíz (ráncok ellen) egyedül előrusítója
GÁOG-KOZMETIKA, MUZEUM-KÖRUT 13. Telefon: J. 102-87.

Turi József R. T.

Liszt, örlemény, fűszer, hüvelyes és vegyiárak

V. Bank-utca 5. Telefon: 109-16 83-95. Központi raktára IX. Dandár-u. 23 sz.

Telefon: J. 71-27. Fővámteri lerakat IV. Fővámter 1. Telefon: József 135-21.

Az amsterdami köszörüs

A király-utcai kis lakásban, karosszékekben összekuporodva üldögél a hetvennyolc éves néni. Sok gond barázdákat szántott sokat szenvedett homlokára, az arca fakó, pergamentszínű. Sokat már nem remél az életől, amely mindig mint harcos ellenség, állig-felfegyverkezve küzdött ellene. Talán csak egy csendes kis sóhaja van már, csak egy vágya, hogy nyugodt derűben teljék el az a néhány esztendő, amit még rá kiosztottak. Ami az öregség megmaranyozója: az emlékezés, a múlt visszaidézése a megszépítő messzeségen keresztül, az nem adalott meg neki. Rossz emlékezni...

*

Védekezően tartja fel kezét Scharf Jó-zsefné:

— Oh, csak arról ne beszéljünk. 1882-ről, Tiszaeszlárról, a rettenetes hazug vádról... Az életünket gyötörte meg az akkor átélt szenvedés. Jó volna még az emléket is kitépni az agyból...

Az ura, akit forrón szeretett, szívzselhűdést kapott s amire a Rókus kórházba szállították, már meghalt. Ez még 1905-ben történt. Azóta csendes visszavonultságban éldegél a gyermekeivel együtt.

Scharf Mór...

S ahogy a név kiszakad a számból, a kis udvari szoba árnyékkal telik meg. Az emlékezésben felidéződik néhány lelkes, rajongó, nagy ember profilja: Szabolcsi Miksa... Eötvös Károly...

Csak nagy szeretettel tud róla beszélni:

— Jó fiu volt. Engedelmes, jószívű, nyílt-eszü gyerek. De hát szükség volt rá, eszköz kellett... Nem jó róla beszélni.

Azután Scharf Mór kivándorolt Hollandiába. Amsterdamban telepedett le s a gyémántcsiszoló mesterséget tanulta ki.

— Derék, becsületes ember lett Móróból — folytatta Scharfné. — Akik csak beszéltek vele, mind dicsérik, milyen munkás és szorgalmas ember. A gyárban a vezetők nagyon jóindulattal vele szemben, mert korrekt, jó szakmunkás.

Scharf Mór utoljára 1905-ben látogatott el haza. Azóta nem járt Magyarországon. Jámor zsidó lányt vett feleségül, akivel példás családi életet él. Vallásosak, a szombat szertartásait tiszteletben tartják. A feleségét nem ismerem, mondja, nem is tud magyarul, csak hollandusul beszél. Hja, Mór már öreg ember, ötvenöt éves, ki tudja, eljut-e még valaha haza?

Utoljára áprilisban jött levél Hollandiából, meséli Scharf néni. Azt írja a fia, hogy szeretné támogatni anyját, de sajnos, ők is szűkösen élnek s csak a mindennapi életre telik. A gyémántcsiszoló munkást tisztességesen fizetik Amsterdamban, de a fizetésből félretenni, nehéz dolog...

— Szegényesen, de egész életemben támogatás nélkül megéltem. Remélem, hogy a jó Isten nem hagyja el hű szolgáját, a pár év alatt, ami még hátra van...

Keller Andor.

MORVAI

SZÜCS

*
**SZÖRMEBUNDÁI
ÁRBAN ÉS MINŐSÉGBEN
VEZETNEK**

*
CSAK IV., KIGYÓ-UTCA 4-6

TELEFON: BELVÁROS 199-56

Imaház

בית הכנסת

Világos, szellős helyiség. Elsőrendű kántor. Olcsó ülőhelyek.

Vörösmarty-utca 63. Szondy-u. sarok

KARY SZALON

TELEFONSZÁM: 18-83

Vállalja művészi kivitelű kézimunkák, lakásdíszak, selyem fehérneműek törzessét és elkészítését
UDAPEST, IV. KER., VÁCZI-UTCA 9. SZ.

Ó békebeli szép antiszemitizmus!

Ahogy aggódó, de bizakodó szemmel is figyelem a horizontot, amelyen egymásután „épülnek le” a háborús és forradalmi intézmények, úgy veszem észre, hogy nincs már tulságosan messze az az idő, amikor az antiszemita izgatások, amelyek egy szomorú korszakban „népharagban” „lengtek ki”, ismét vicclap-anyaggá szelidülnek s jelenthetem, hogy már most is olyan juvalmak észlelhetők az antiszemita berkekből, amelyek immáron testi épségünket cseppet sem veszélyeztetve, mosolyt fakasztanak az ajkon.

Ha lapozgatok az Egyenlőség régi annaleseiben, ó, nyájas olvasó! 1919-ben, 1920-ban — igen, már akkor! — rémes jegyzőkönyveket talál sz bennök, olyan jegyzőkönyveket, amelyeket a napilapok csak ma merészelnek közreadni, mint történelmi okmányokat és szenzációs leleplezéseket. Az Egyenlőségnek volt bátorsága ahhoz, hogy megírja mindazt, amit közreadni még ma is férfias, vitéz cselekedetnek tekint a közvélemény. Ha e tragikus jegyzőkönyvek, az antiszemitizmus dokumentumai mellé odaállítod azokat, amelyek a kurzussajtó hasábjait ma ékesítik, jó ujesztendő lesz, nyájas olvasó! és egy pillanatig szinte azt fogod hinni: béke van.

Béke, amikor ismét szabad mosolyogni azokon, akik gyűlölnék bennünket és megfojtatának egy kanál vízben, ismét szabad mosolyogni, mert a megfojtás céljaira immár nem áll rendelkezésükre más, csak egy kanál víz.

Az ünnepekre, e sorok írója, akit talán fel-

ismersz csörgősapkájáról, csemegének itt adja közre azokat a bánatokat, amelyek ez idő szerint az antiszemita lapok szívét szomorítják és e mulatságos anthológiához ezt a sóhajt fűzi:

— Milyen jó, hogy már itt tartunk!

Milyen jó, hogy A Nép-nek például nincs más dolga, mint... az abessziniai zsidókon keseregni. „Még Afrika közepén is szélhámos zsidók kompromittálják a magyarságot”, ujságolja a nagy szenzációt A Nép, amelynek ragyogó cikkéből kiderül, hogy Addis Abeában egy Meduna de Montecucco nevű olasz zsidó, akinek magyar volt a mamája, szélhámoskodik. Minthogy A Nép írja, hozzá kell tennünk legalább annyit, hogy: állítólag. Ez a Meduna de Montecucco kompromittálja a magyarságot — A Nép földrajzi tudósa szerint — „Afrika közepén”. Szegény abessziniaiak, mi is sajnáljuk őket, hogy akad szélhámos közöttük, de ami a magyarságot illeti, azt hisszük, hogy a magyarságot nem ugyan Afrika közepén, de a nagy magyar Alföld kellős közepén, Meduna de Montecucconál sokkal súlyosabban kompromittálta és pedig

Hajszálakat

arcról, karról végleg kiirtja felelősséggel Pollák Sarolta, Andrássy-út 38. I. hajltávolítószert szétküldése utasítással. — Speciális szeplőkurák. Szépség-ápolás, szemücsirtás. Kvarz-fénykezelések. (Prospectus.)

Facsillárok,

állólámpák, falikarok, selyemernyők legolcsóbban a készítőnél
Schiller Nándor VI, Szondy-utca 37/a

Az egész országban

köztudomásu, hogy szép selyem- és szövetanyagokat csakis

Szöllősi és Kálmán

selyem- és szövetáruházában lehet vásárolni
Budapest, IV., Hajó-útca 16. (Sütő-u. sarok.)

TELEFON:
104-76.

Megnyílt!

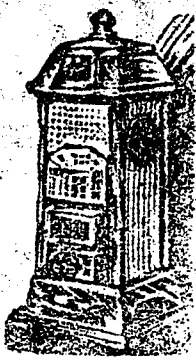
B u d a p e s t l e g o l c s ó b b szövet- és selyem-divatáruháza

Szombat és Ünnepnep zárva. VII., Erzsébet-körút 34. (Royal Orkummal szemben)

KOCH KÁLYHAI KITÜNÖEK

Koch Jenő kályhagyára
Budapest V, Szondy-utca 53

Telefon 8-69

alapított 1900

Telefon: 110-30

BUNDÁK

Hosszú szőrmebunda — 3.850-161
Francia Siet Elektrikbunda 5.000-161
Rövid Nutriellbunda — 2.100-161
Gyermekebunda — 406-161

Az árak ezrekben értendők.

Rokák és prémőrök ruhadísznek nagy választékban!

ENGEL MÓR szűcsmester
VI, NAGYMEZŐ-UTCA 8.

Tenniszrakettek
Fényképezőgépek
Prizmás látcsövek
Vétel Eladás Csere **RADÓ,**
IV, Egyetem-
tér 5. szám.

OLCSÓN vásárolhat valódi perzsa-magyar,
perzsa, szmirnai és gyári szőnye-
geket és selyemfűnyűt mokett át-
vetőket. Somogyinál, VII,
Dob-utca 22. szám (Holló-utca sarok)

Őszi és téli divat- lapok megjelentek

Szabásminták, kézmunkakönyvek,
nyelvtankönyvek
Magyar és német szépirodalmi művek
legnagyobb választékban.
Könyvtárak berendezése és vétele.

Schenk Ferenc, Budapest IV, Semmelweis-u. 15

BUTOR Hálók, ebédlők legolcsób-
ban Hartmann asztalos-
mesternél VII, Hornád-u. 22

Elveszett

az ítélőképesége annak, aki nem látja, hogy kedvező részletfizetés mellett is oly árakat csinálunk, mintha készpénzért vásárolna. Ajánlunk: férfi- és női ruhaszöveget, selymeket, batisztokat, vásznakot, sifonokat, kanavászt, férfi- és női fehérneműket, harisnyákat, nyakkendőket, szmirna- és perzsaszőnyegeket

Divat- és Textiláru Rt. Budapest, VII., Dohány-u. 68. Telefon: József 143-50.

VÉTKEZIK,

ki nem a **BACK**-féle
kóser étteremben étkezik

Budapest, Hajós-utca 12
Opera mögött.
Telefon: 142-38.

Az ujonnan beérkezett különleges

Őszi helmék

gazdag színárnyalatu válasz-
tékát ajánlja megtekintésre a

divatujdonságok iránt

érdeklődő közönségnek

Telefon: 188-77.

BINÉT ÉS BARNÁ

különleges divatkelmék áruháza

V., Deák Ferenc-u. 18 (Adria-palota)

Telefon: 188-77

valóban az egész világ előtt néhány hírhedt antiszemita, akik A Nép legszemélyesebb hívei közül kerültek ki. Ha csak kompromittálókra van szükség, A Nép-nek igazán nem kell Abessziniába mennie.

Ugyanazon az újságoldalon még egy szerző. „Brazilában — írja A Nép — két nemzetközi zsidó kalandor kilenc magyart akasztófára juttatott”. A magyar sajtóban A Nép az egyetlen, melynek a saopaiói forradalomról már ilyen pontos értesülései vannak. Ezek az értesülések — ez a benyomásunk — nem egészen megbízhatóak. Ellenőrizhetetlen brazilai jelentések helyett, jobban tenné A Nép, ha inkább azokról az ellenőrizhető kalandorokról és egész férflakról számolna be, akik ártatlan emberek egész sorát juttatták akasztófára az elmúlt népharagos esztendőben.

Abessziniá messze van, Brazília még messzebb, a valóságtól legmesszebb azonban azok az anyagi kommentárok állanak, amelyekkel a Szovjettal való magyar megegyezést kíséri A Nép. Ugyanabból a feltétlenül megbízható hírforrásból, amelyből a brazilai és az abessziniái tudósítások fakadnak, ugyanabból kél az a hír, hogy — méltóztassál karosszéked karfájába megfogódzni, ó, nyájas olvasó — Szovjetországot a Rothschild-bank nyomására ismeri el a Bethlen-kormány és pedig azért... Nos miért? Most mutasd meg, ó, Népem, hogy igazán értelmes vagy-e! Azért, hogy ily módon kommunista agitátorokat csempésszen be Magyarországra.

Hogy a kommunista agitátorokat ki akarja becsempésszeni, a szovjet-e, a kormány e, avagy a Rothschildok: nem sül ki a tudósításból. Legvalószínűbb, hogy a Rothschildok, akik, mint tudjuk, régi marxisták és akik tudják, hogy bankokra csak szovjeturalomból szakad a jólét.

Milyen jól lehetne ezeken a kedves brazilai és afrikai szovjetmókákön mulatni... ha nem lenne numerus clausus és ha az antiszemitizmus, amely immár ott tart, ahol a békében, mert kénytelen abessziniái és brazilai gyújtóanyagot importálni és a Rothschildokkal izgatni, milyen jól lehetne mindezen mulatni, ha az antiszemitizmus zsákutcába jutott tehetetlenségében nem menne még tovább, túl Oroszországon; túl Brazilián és túl Abesszinián, túl a földi élet határán és nem inzultálná a távoli világ részekén nem létező magyar zsidók után a... halott magyar zsidókat. De a szegedi felső ipariskola diák-

jai, tanári asszisztencia mellett az Ergerbergert dalolták a kisteleki zsidó temető falánál s hogy ez megtörténhetett, ez élénken figyelmeztet arra, hogy messze még az igazi béka hajnala.

De már dereng!

Az zsidóság egy nagy kérdéséről

Rabbiképzés és rabbiképző

III.

Érezte is hatását ez a fonák viszony, akkor, mikor gazdasági leromlásunk folytán a rabbiképző tanárai és tanítványai egyaránt súlyos helyzetbe kerültek és a mi előkelő, nagy hitközségeink, melyeknek a rabbiképző kiváló lelki vezéreket adott, meg sem mozdultak, hogy segítségére siessenek anyagi tehetségük szerint az egyetlen magyar rabbiképzőnek. Sőt megtörtént, hogy egyik nagy hitközség a hozzá intézett felhívásra neveltséges alamizsnát, néhány száz koronát küldött a rendkívül fontos célra!

De főleg most lehet döntő a magyar haladó zsidóság viselkedése a rabbiképzővel szemben, mikor a kormány meg akarja szüntetni az intézet alsó tanfolyamát, egyelőre az új tanévre hagyta meg, mert a gimnáziumok számát kívánja csökkenteni és azt gondolja, hogy a leendő rabbijelöltek végzők gimnáziumi tanulmányaikat a budapesti zsidó gimnáziumban.

Ez végzetes csapás lenne rabbiképzőnk számára. Mert az az alsó tanfolyam nemcsak felsőgimnázium, hanem tulajdonképeni kiegészítő része a rabbiképzőnek. És nem hiába áll öt évfolyamból, mely a felsőgimnázium 4 osztályának anyagát kisebb évi részekre osztja be; célja ezzel, hogy legalább heti 15 órát fordíthasson a héber tantárgyakra. A tapasztalat azt bizonyítja, hogy ez sem elég és a gimnáziumi tanulmányok annyira igénybe veszik a tanulókat, hogy ha nem kerülnek kellő, alapos héber ismeretekkel oda, úgy az alsó tanfolyam nem képes elég talmudi jártasságot adni arra, hogy az a felső tanfolyam hallgatójának megfeleljen. Mennyivel kevésbé lehet ezt várni oly tanulótól, ki nyilvános gimnáziumban 4 év alatt kénytelen a felső négy osztályt elvégezni és így még több időt és erőt fordítani a világi tantárgyakra! Hol és mikor szerezzé az meg a kellő héber ismereteket? Ez ki van zárva!

Fenn kell tehát tartani a rabbiképző alsó tanfolyamát és ha a kormány nem hajlandó költségeit viselni, elő kell azokat a felekezeti teremtene! Ezzel csak kötelességet teljesít önmaga és rabbiképzője iránt és megszerzi a módot arra, hogy igazán az övé legyen a rabbiképző, mellyel az anyagiak révén szorosabb lelki kapcsolatba juthat.

De még egy nagy kötelessége van a haladó magyar zsidóságnak a rabbiképzés ügyével szemben: **Meg kell teremtenie a rabbiképző mellé a nélkülözhetetlen internátust.**

Már évtizedekkel ezelőtt fejtettem ki a lapok hasábjain is megjelent terjedelmes memorandumban, melyet annak idején a rabbiképző vezérőlbizottságához intéztem, azo-

kat a kényszerű okokat, melyeknél fogva az internátus létesítése az egyedüli eszköz, hogy a budapesti rabbiképző hivatását jól teljesíthesse és igazán vallásos, képzett papokat adjon a magyar zsidóságnak. Csak az internátus képes azokat a veszélyeket, melyeknek a fővárosban élő rabbinyvendék valláserkölcsei szempontból ki van téve, el-
lensúlyozni, csak az képes úgy tanulmányi, mint nevelési szempontból azt a nagyon nehéz feladatot megoldani, melyet igazi rabbiképzőtől joggal elvárunk.

Hisz az alap megvan hozzá: óbecsei Freund és neje nagylelkű adománya folytán egy háromemeletes ház áll az internátus céljaira készen a rabbiképző mellett, de egyelőre csak névleg. Fájdalom, nincs annyi befolyásunk a magas kormánynál, hogy az épületet minden lakásrendelet dacára, még a mai viszonyok között is adjuk fontos rendeltetésének. Tétlenül kell néznünk, mint hever a nagyszerű alapítvány kihasználatlanul és mint szenved a mi rabbiképzőnk ifjúsága lakásban és ellátásban fájó hiányt. Ha valaha, úgy ma fontos az internátus a rabbiképzés érdekében és felekezeti becsületünk megkívánja, hogy azt létrehozzuk, ha a Freund-féle alapítványon felül bármily nagy áldozatot követel is tőlünk.

Ez uton talán inkább megnyerhetjük az arra hajló ifjúságot, hogy vállalja a rabbipálya nehéz hivatását, mikor megmutatjuk, hogy mennyire becsüljük azt és már tanulmányaik idején biztosítjuk az ifjakat, hogy anyagi gondoktól menten, magas valláserkölcsei színvonalon állhatnak, önértéküket és önbecsülésüket növelve, haladhatnak a modern magyar zsidósághoz méltón.

Ime, a feladat nagyszerű volta, mely a magyar zsidóságra hárul, a mindig égetőbbé váló rabbiképzés kérdésével szemben.

Nyíregyháza.

Dr. Bernstein Béla.

John W. Davis,

az amerikai demokratapárt elnökjelöltje a most meginduló választási kampányban rendkívül figyelemreméltó nyilatkozatot tett a fajok és vallások kérdéséről s ezt a nyilatkozatot most milliónyi példányban reprodukálják az Egyesült Államok lapjai. Davis a demokratapárt programját a következőkben egészítette ki: „Elmulasztottuk az alkalmat, hogy

a vallásszabadság alkotmányos garanciáiba vetett hitünket még egyszer hangsúlyozzuk és elítéljük minden faji és vallási türelmetlenséget. Ha elnöké választanak, nem fogom beérni azzal, hogy küzdjek a faji elfogultság és türelmetlenség ellen. Mint elnöknek meglesz a hatalmam ahhoz, hogy ezrével töltsem be a hivatalokat s akkor legfőbb gondom arra fog irányulni, hogy az, akit megválasztanak, becsületes és az alkotmányhoz hű polgár legyen. Rendületlen szóval ígérem, hogy ebben a választásban semmiféle faji vagy hitbeli különbség nem fog befolyásolni engem.”

Jomkipuri pijut

— Aser oméc tehiloszecho... —

Fenségedet zengi Égnek magassága,
Elcikkázó villám vakító szikrája,
A világűr minden titokzatos lénye
És a könyörgés halk, suttogó zenéje...
Mindez Uram, Érted!

... És kedves Előtted a nagy hálaének,
Mikor Téged cseng remegőn a lélek.
Minden erő Nálad; az élet, a halál...
Ha mi gyarló voltunk kegyelmedre táld,
A Te dicsőséged!

Fenségedet zengi a Lét örök titka,
A lágyan elsuhanó angyalok kára.
Egeknek csodái, varázsos kherubok,
Végtelenbe szálló tűzes lángoszlopok,
Mindez Uram, Érted!

... És kedves Előtted a nagy hálaének
Porszem, mit dalol az örök mindenségnek...
Hogyha földi vándor — napjai számlálva —
Inséges, bús lelkét Előtted kitarja,
A Te dicsőséged!

Fenségedet zengi messzi szellemvilág,
Távolatok és mulak, hová szemünk nem lát.
Mennyei seregek minden pompás éke.
Csillagmiriádok káprázatos fénye...
Mindez Uram, Érted!

És kedves Előtted a nagy hálaének,
Szívét, mikor ember odangujtja Néked,
Bizakodó hittel irgalmadat várja,
Elhaló ajka is mindörökké áldja,
A Te dicsőséged!

Fordította:

Dr. WINKLER ERNŐNÉ,
Munkácsi Noémi.

Kölzer

divatháza

Kossuth Lajos-u. 9.

szuterénjében

Divatos téliköpenyek	gyapjúkelméből —	950
Kosztümök	elegáns angol szövetből — —	1,250
Aljak	modern kivi'elben — — — — —	185
Ruhák	gyapjuszövetből — — — — —	790
Ruhák	Crep de chineből — — — — —	1,000
Szőrmeköpenyek	dival'ozon 150 cm. hosszú brokádfejjel	5,000

a megszokott elsőrangú minőségben.

A fenti árak ezer koronában értendők.

Fehérneműek, harisnyák

mélyen leszállított árban!

Háziasszonyok — új üzlet!

Prima minőségű öntött és zománcedényeket és egyéb háztartási cikkeket rendkívül olcsó áron vásárolhatnak Kálmár és Grünwaldnál, VII., Wesselényi-utca 30. — Üzletünket saját érdekében tekintse meg.

THIERFELD ÉS KLINGER

Telefon 148-74 mech. cipőgyár Telefon 148-74

Budapest, VI., Csángó-utca 14

Gyermekek-, férf-, női-, flu-, sport- és munkás-

TEKA WELT' CIPŐK

Faszeges és varrott, továbbá a duplatalpu „TEKA WELT'” márkájú flexible-szandálok 20—46 számig.

Lerakat és vezérképviselőt:

SCHWARZ ÉS KELLNER

Budapest, VI., Ó-utca 7. Telefon 202-54.

HAJMŰTEREM

PIECHNIK és MECHTL

IV., Váci-utca 8. Félemelet. Telefon 31.

Elsőrendű **parókák, transformatiok** és mindennemű hajmunkák **versenyen kívüli mérsékelt árak** mellett.

Babkávét ne főzzön nekem.
 Ha kínálják, se vegye meg,
 Mert a kezem ettől remeg!
 És ettől sápadt az arcom,
 Éjszaka ettől nem alszom,
 Éppen úgy, akár a nagyok,
 Ideges is ettől vagyok.
 Tudok jobbat százszor annál,
 Ami vért ad, ami táplál,
 Jóízű és egészséges,
 Hogy a legjobb, nem kétséges,
 Megveheti olesó árért
 A Szent István malátakávét.

az igazgatóság.

A város bármely részéből érdemes idejönni bevásárlás végett.

2. sz. ábra.

**Hangszerek, gramofonok, hanglemmezud-
ságok engedélyes árban**

Hangszer-otthon

Fekete Mihály

hangszerkészítő-mesternél

Budapest, József-körút 9. szám.

Az elhagyott gyermekekért

Tizenhét éve, hogy a Patronage-Egyesület özvegyek és árvák ügyeit gondozza. Amenny nyire erejéből telik, ellátja a hadiárvaikat, fölneveli az elhagyott gyermekeket, elhelyezi a felnőtteket iparosoknál és kereskedőknél, sőt számos esetben közbenjárt abban, hogy szegény árvák gyermektelen házaspárok által örökbe fogadtattak és ilyképen jó módú családoknál végleges otthont találtak.

Egész gyermek-generációkat mentett meg a Patronage az évek folyamán a haza és a felekezet javára. Zajtalan működése áldásos volt a múltban és az lesz a jövőre is.

Ámde az idők súlya nyomasztóan terheli a Patronage-Egyesületet is. A rettentő drágaság megbénítja munkánkat és csak nagynehezen tudunk százakról gondoskodni, holott ezrek megmentése volna szükséges.

Gyermekmentésről van szó, kedves hűsorsosaink. Van-e jóérzésű zsidó ember, aki nem akarna közreműködni ebben a nemes munkában? Kérünk tehát benneteket, hogy amikor a küszöbön álló főünnepek alkalmából a Thóra elé járultok, ne feledkezzetek meg a Patronage-Egyesületről. Amennyiben pedig erre nem nyílnék alkalom, küldjétek megfelelő összeget — 200.000, 100.000, 50.000 vagy legalább 25.000 koronát — amennyit némes szívetek sugall, a Belvárosi Takarékpénztár Részvénytársasághoz, a Patronage-Egyesület részére. Az adományokat az Egyenlőségben fogjuk nyilvánosan nyugtázní.

Isten áldása legyen a nemesszívű adakozókon és azok családján.

Orsz. Izr. Patronage-Egyesület:
Székely Ferenc Dr. Hevesi Simon
elnök. túselsnök.

—0—

— A Mensa felhívása az ország összes templomelőljáróihoz. A közeledő Roshasono és Jomkippur ünnepek alkalmából a Mensa elnöki tanácsa nevében dr. Baracs Marcel és dr. Buday-Goldberger Leo elnökök, dr. Hevesi Simon főrabbi, társelnök és dr. Weiller Ernő alelnök-főtítkár megleghangu kérelmet intéztek a főváros és az ország minden templomának előljáróihoz, hogy tekintettel a Mensa válságos helyzetére, a templomokban felajánlandó adományoknál az áldozatkész hittestvérek figyelmét a Mensa szociális és kulturális missziójára irányítsák. Az elnöki tanács biztosan reméli, hogy az ország egész zsidósága az ünnepek alkal-

Tornacipő Iskolai angol 75 ezer
gyűrtmárvány
Gummikabát férfi és női 400 ezer
elzárható
minőség
Moskovitz Elemér
V., Vilmos császár-ut 10. Fürdő-u. sarok.

Baromfi kizárólag félegyházi, naponta, friss napi áron kapható. Saját olvasztású friss libazsír

Büchler és Szántó VII., Klauzál-utca 34. ♦ ♦ ♦ Telefonhívó: József 31—44.

Újdonság! „BARBIT“ késnélküli borotváló-por
Szagtalan, kellemes, olesó. Kér-
jen mintául egy postacsomagot.

Újdonság!

Gyártja: HUNGÁRIA VEGYÉSZETI GYÁR Budapest, VII., Wesszelényi-u. 21. Tel.: J. 93-35

mából készséggel fog adakozni a Mensa céljaira.

— Főünnepi istentisztelet-tisztviselők, egyetemi hallgatók és menekültek számára. Hogy a templomlátogatás azok részére is lehetővé tétellessék, kiknek nem volt módjukban templomi jegyet szerezni, a pesti izr. hitközség a folyó évi Ujév (Roshasono) és engesztelő nap (Jomkippur) alkalmából is rendez a dohány-utcai templomban úgy férfiak, mint nők részére ünnepi istentiszteletet szabad bemenettel. Ezen istentiszteletek Ujév mindkét napján déli 1/2 1 órakor, Jomkippur napján délután 2 órakor kezdődnek.

— Az Áhávász Rólm Egylet, mely negyedszázad óta több fővárosi közkórházban szegény beteg hitsorsosainkat *ingyenes ételmezésben* részesíti, miáltal a hitközségi kórházakat jelentékenyen tehermentesíti, nagynevű egyházi elnöke, néhai dr. Adler Ilkés főrabbi emlékének megőrkötésére Lábba-dozó-Otthon létesítését határozta el. E célra ugy lapunk révén, mint a templomokban és közvellenül az egyletnél már jelentékeny összegek gyűltek össze. A gyűjtőívek még forgalomban vannak. Tekintve azt a nagy népszerűséget, melynek néhai Adler főrabbi életében örvendett, remélhetők, hogy az idei főünnepok alatt a felejtthetetlen főpap emlékének megőrkötésére szolgáló Lábba-dozó-Otthonra ugy a Tóra előtt, mint közvetlenül az egyletnél jelentékeny adományok fognak befolyni. Az *Egyenlőség*, miként a múltban, a jövőben is készséggel nyitja meg hasábjait a nagylelkű adományozó közönség számára.

— **Sirkövetés.** Vasárnap délelőtt 10 órakor avatták fel a rákoskeresztúri izr. temetőben néhai *Riemer Ignác* síremlékét nagyszámu rokonság s az elhunyt barátainak, tisztelőinek részvételével. A sirkövetést dr. *Scheiber Lajos* VIII. ker. körzeti rabbi végző és szívekbe markoló, magas szárnyalású szép beszéde mély hatást gyakorolt a jelenvoltakra.

— A zuglói izr. templomegyesület előljáró-
sága az ottani református egyház meghívá-
sára, *Tausz* Lipót elnök vezetésével megjelent
Keresztessy Sámuel ref. lelkész 30 éves jubi-
leumán. *Dr. Ravasz* László püspök, *dr. Imre*
Sándor államtitkár, *Édes* Antal székesfővárosi
tanácsnok és a többi felekezet képviselői után
dr. Láczer Dénes rabbi köszöntötte a jubiláló
papot, szívéhez talált, meleg, szárnyaló sza-
vakkal.

— Fischer főkantor a bécsi lipótvárosi templomban. Fischer Henrik volt újpesti főkántort múlt pénteken iktatták be Bécsben a hírneves kántorok: *Goldstein*, *Guttman* Béla és *Morgenstern* örökébe. A ceremónia-teremben dr. *Pick* tanár, bécsi hitközségi elnök, *Beck* lipótvárosi imaegyesületi elnök és dr. *Grünwald* rabbi köszöntötték, majd a pénteki esti istentisztelet keretében Fischer Henrik főkantor első szereplése során végkép meghódította közönségét művészi tökéletességű énekével.

— A Központi Zsidó Diáksegítő Bizottság kispesti csoportja az „Ifjúsági egyesület”-tel együtt október 18-án, szombat este a kispesti Magyar király-szállóban kabaréval egybekötött zártkörű táncestélyt rendez, amelynek teljes jövedelme bujdosó fiainknak jut. Az est sikere körül a következők buzgólkodnak: *Herskovits József*, a biz. elnöke, *dr. Edelmann József* hitk. elnök, *Holzmann Árminné*, *Hahn Miksáné*, a Nő-

Telefon: 48-21, 191-48
Sürgöngelm: Luxautó

Merkur bērautōūzem

**Budapest, VI. kerület,
Gróf Zichy Jenő-u. 11**

Engel és Gottesmann
Budapest, Deák-tér 1. az udvarban

**bel- és külföldi úri és női
szövet különlegességek
nagyban és kicsinyben**
★ Telefon: 52-14.

egylet elnökei, Weisz Béla, az Ifj. Egyesület elnöke, Deutsch Árpád, az Ifj. Egyesület főtitkára. Meghívókért Herskovits József elnökhöz (Kispest, Üllői-ut) lehet fordulni.

— **Művészestély.** A subotikai „Hakoah” zsidó ifjúsági egyesület szeptember 1-én a Lloyd nagytermében fényes nívójú művészestélyt rendezett, amelyen a vajdaság összes zsidó ifjúsági egyesületei képviselve voltak. A fényes műsor erősségei voltak: Berger László (Subotica), Schweiger Mózes (Zogel), Mandl Ottó (Novi-Sad) kiküldöttek, továbbá Klein Mancika, Fehérvári Márta, Hay Ella, Koch Jolán, Manheim Károly, Stern Dezső, Vig László, Szenes Imre és Neufeld Andor, a 14 éves hegedűművész. A fényes estély rendezéséért Berger Lászlót, Sponer Imrét és Klopfer Györgyöt illeti elismerés.

— **Halálozás.** Vasvármegye közéletének és zsidó hitéletének mélységes gyásza van. Dr. szergényi Geist Trvadar tekintélyes ügyvéd, a vármegye és Szombathely törvényhatósági és társadalmi életének vezető tagja, a szombathelyi zsidóságnak erényei révén kimagasló vezéralakja, szeptember 18-án váratlanul meghalt. Fiatalon, életének 41-ik évében dől korai sírjába. A világháborút katonasorban küzdötte végig, később a közélet küzdőporondján harcolt, minden nemes, igaz, becsületes ügyért. Közismert jótékonyága és szociális együttérzése környezetének minden rétegében áldottá tette nevét. Vasárnap délután temették általános részvét mellett. Szergényi Geist Jenő, a szombathelyi izr. hitközség nagyérdemű elnöke fivérét gyászolja az elhunytban.

A kunhegyesi hitközség legöregebb tagját, Glauziusz Ignácot, szept. 18-án temették a község zsidóságának és a más vallású lakosságának is óriási részvételével. A mély vallásosságánál és a kiváló emberi erényeinél fogva ritka népszerűség körébe 74 éves öreg polgár érdemeit Schück Mór karcagi főrabbi méltatta szárnyaló szavakkal.

— **Omike Mensa-templom.** A zsidó egyetemi hallgatók, mint minden évben, úgy az ideai nagy ünnepek alkalmával is ünnepi istentiszteletet tartanak az Omike-mensa könyvtárhelyiségében. Az istentiszteletre szóló jegyek átvehetők a szövetség irodájában naponként 1/2—2.

— **Bőrlepkék,** férfi, női és gyermek, valamint bakancsok legjobban beszerezhetők az Unió cipőgyárban, Budapest, VII., Dohány-utca 16. Telefon: József 126—41.

— **Házasság.** Dr. Eulenberg Salamon udv. tanácsos, a pesti izr. hitközség érdemes előjárójának István fia szeptember 21-én, vasárnap délbén vezette oltárhoz a dohány-utcai magytemplomban Nagy Sándor, tekintélyes kávéházi tulajdonos leányát, Klárikát. Az új párt dr. Hevesi Sámón eskette és magasszárnyalású beszédben buzdította őket a közlissleleiben álló szülők érdemes élet-példájának követésére.

Weinberger Dávid, a bécsi izr. hitközség főtitkárja és Blau Bódog felsőbéri rabbi leánya, Hedvig, szeptember 14-én Felsőőrön házasságot kötöttek. Az esketési szertartást Schenk V. bécsi főrabbi végezte.

Hymen. Weisz József Newyork és Rapaport Ilonka Szerencs, f. hó 23-án házasságot kötöttek.

Stöckl Helént eljegyezte Abeles Géza (Vámosmikola), Minden külön értesítés helyett.

Feldmann Jenő Kisvárdáról eljegyezte Blaustein Dávid terménykereskedő leányát Irmuskát Legyesbényéről. (Minden külön értesítés helyett.)

Farkas Gizikét Mándokról eljegyezte Kaufmann Mór Sárospatakról. (Minden külön értesítés helyett.)

Dr. Jelinek Iván és Zelmanovits Gizike, f. hó 16-án házasságot kötöttek.

Roth Hermann (Debrecen) eljegyezte Leuther Malvinkát (Abony). Minden külön értesítés helyett.

Hoffmann János szegedi terménynagykereskedő leányát Mádyt eljegyezte Robert Lajos, Temesvárról. (Minden külön értesítés helyett.)

Yes porcellán-puder — örök időnkig — a legjobb puder a világon.

— **A pesti izr. hitközség** figyelmezteti a híveket, hogy az 1924. évre esedékes adó beszedésével senkit meg nem bízott s az ilyen címen jelentkezők szédelgők. Az 1924. évi kultuszadó kizárólag a hitközség pénztáránál (VII. Sip-u. 12. l. em. 24.) fizethető be, vagy pedig postai csekklap útján a Pesti Magyar Kereskedelmi Banknál, avagy a Magyar Államias Hitelbanknál utalható be a pesti izr. hitközség kultuszadó számlájára. Befizetési lapokat, az adó összegének közlésével egyidejűleg küld a híveknek és ezenfelül a hitközség adóosztálya a híveknek kívánatra rendelkezésre bocsát befizetési lapokat.

— **A legridegebb esős időben** sem érzi az ember a komor őszt, ha Guttman-féle kiváló esőköpenyt visel.

Modern butorszalón állandó nagy kiállítása

Teljes lakberendezések

Üllői-ut 14 és Baross-utca 11. sz.

Cégtulajdonos: Gáspár Nándor

Szabad megtekintés!

Áruhitel!

Pénzkölcsön!

Bankó Bank részvénytársaságnál,
VI., Andrássy-ut 60.

«BÓNI»

GYÁRTELEP

ÉS MEZŐGAZDASÁGI R-T.

GYÁRTELEP NYIRBÁTOR

Központi iroda:

Budapest, V., Vörösmarty-tér 4.

Sürgőnycim: „BONOL” Budapest

Telefon száma: 53—87, 202—55

Giro-számla: az Osztr.-Magy.-Banknál
Magyar Nemzeti Banknál

M. kir. Postatakarékpénztár 8355. szám

Osztrák takarékpénztár 79683. szám

Sürgőnycim: „BÓNI NYIRBÁTOR”

Telefon: 5. sz. és 12. sz.

Mezőgazdasági és ipari szeszgyár — Központi szeszüzde — Szeszfinomító és szabadraktár — Szeszenaturáló-telep — Napraforgóolaj-gyár — Repceolaj-gyár és finomító — Olajextraktó, vámolajító — Kereskedelmi és vámmalom — Szappangyár — Villanytelep — Mészhomoktégelygyár — Mezőgazdaság — Szőlőgazdaság.

A vállás és a divat

követelményeinek egyaránt megfelel a

Vágó-féle „Vénus-paróka”

Minden egyes darab a legtartósabban hullámosított és a legtisztább vágott természetes hajból készült.

Minden hölgy gyorsan és önállóan fésülködhet vele.

Díjtalanul kipróbálható.

Vágó Viktor

hölgyfodrász hajmunka-üzletében

Budapest, VIII. kerület, Rákóczi-ut 57. szám.

Ha elsőrangú munkát szolid árban óhajt, úgy a címre figyelni sziveskedjék.

Henna hajfestő speciálisa.
Elrontott hajakat rendbehoz.

Iparművésztoi

tervezett angol stíli
ebédli gyönyörű csillárral
 együtt átadó
Podmaniczky-utca 14. sz.

Kereskedők, szalonok és hölgyek figyelmébe.

Sirobi és Braun

műhíző specialiták, ajour, fehérnemű és ruhahímzés ipari vállalat

VIII., Népszínház-u. 45.

Telefonhívó József 42-79.

Ruhahímzést művészi ízléssel, saját terveink és divatlappal szerint személyesen készítünk. Előnyömda Rajzműterem

KIS KOMÉDIA

ROTT és STEINHARDT felhajtásával az új szeptemberi megnyitó műcor.

RÉVAL-UTCA 18. SZ.

Az új házmester és Faust II. Theil bohózatok és új slágerszámok.

TELEFON: 14-22.

Kezdeté pontban 8 órakor.

NAGEL ADOLF

zsák- és ponyva külső-csőző intézete Budapest, V., Arany János-utca 10. sz.

Gyár: V., Balaton-utca 18.

Telefon: 35-92, 80-82, 104-10, 164-00.

Sürgőnycim: NAGELA

Részleteire

ing, nadrág, Pyamák méret szerint hozott anyagból is, férfi fehérnemű divatszalon, V., Nagykorona-utca 14. t. em.

FAPAPUÓST, PABAKANCST, mindenféle gyermek, férfi és női borickeket gyárt UNIO cipő-félapucsgyár. Budapest, VII.

ker. Dohány-utca 18. Telefon: József 126-41.

Poloskát irt **garanciával**
 fest, takarít

SIRASSER VIII., Aggteleki-u. 5.
 Telefon: József 124-80

Szabászati és női kalapkészítő-iskolában szabni, varrni, kalapot készíteni tanítok. Külön-külön iskola. Magántanulásra szabászati tankönyvem. — Kalapkészítést olcsó vállalatok. Művirág-tanfolyam. GEIGER ETEL Károly-körút 10 alól áthelyezve VIII., Tavaszmező-utca 10. sz. alá.

SIRKÖVÉK a legolcsóbb árban kaphatók **Müller J., Szent Márton-templom 7.**

BAROMFI

a közeledő ünnepekre naponta friss vágásu, elsőrendű áru a legolcsóbb napi árban kapható: Szegál Miksánál, V., Visegrádi-utca 18/B.

Telefonhívó 104-96 A Budapesti Orth. Rabbinate felügyelete alatt álló üzletében

Telefon útján is felveszek rendeléseket és legfontosabban házhoz szállítom

Butorvásár! nálók, ebédli, uriszobák, stb

Egyes darabok olcsó és jó.

Müller Lajos butorgyárosnál, VII., Dohány-utca 37.

ERŐ ÉS EGÉSZSÉG

legjobb vágya az emberiségnek. Nőmetországban 15 ezer orvos rendel „Sparta Erőteljesítő” olyan esetekben, mikor a testi és szellemi erő hanyatlásáról panaszkodik a beteg. Vöröszegénység, idegesség, gyengeség, ellenpáratlan hatásu, a rut soványságot 6 heti használat után eltűnteti. Gyomorbaajosoknak nélkülözhetetlen tápszer. Egy doboz a kurához 25.000 kor. Gyártja: Sparta Vertriebs Berlin. Főraktár: Múzeum Gyógyszertár Budapest, IV., Múzeum-körút 3. szám

Házilag készült finom női fehérneműk Teljes menyasszonyi kelengyék

HEVES LAJOS cégnél BUDAPEST, IV., BÉCSI-UTCA 8. SZ.

Lenvászon, lenbatiszt, lynn, chiffon, percalin, asztalterítékek és harisnya-különlégek elsőrendű minőségben

B E G É N Y

Noah bárkája

Irta: Israel Zangwill

Fordította: Molnár Jenő

(5)

Peloni mély lélegzetet vett. A tavakban és folyókban gazdag Eldorádó szent képe, ahogy a térképen megmutatkozott, rendkívüli hatással volt rá.

— Be kell ismernie, — folytatta Noah, — hogy Ezsajas próféta könyvének tizenhatodik szakasza beteljesült. Mert gondolhatott-e más országra, mint Amerikára, amely „Szerencsenország folyóin túl van” és „köveket küld a tengeren gyékényből csinált tutajokon, vizek színén, a magas és derék néphez, amely rettenetes, mióta van, a hatalmas és hódító néphez, amelynek földjét folyók hasítják át”. Csak Amerika képes bennünket sasszárnyaival befűdözni, amint ez Ezsajas más helyén olvasható: „Sas szárnyain akarlak vinni téged.” Igaz ugyan, hogy a biblia angol fordításában ez a vers e szókkal kezdődik: „Jaj annak az országnak”, de ez valójában csak fordítási hiba, helyesen így van: „Üdv annak az országnak...” Eppen úgy a „tutaj” fogalmát sem fordították pontosan, mert nemcsak „tutaj”-t jelent, hanem ezt is: „lázás sietség”, „heveség”. Az eredeti szöveg nem mondja, hogy a köveket tutajokon küldettek ki, hanem azt mondja, hogy nagyon gyorsjárásu hajókon mentek, ez pedig nyilvánvalóan prófétai ujjmutatás azokra a hajókra, amelyek most szelik át az Oceánt. Nem telik sok időbe és Amerika a világ minden tájára ilyen hajókat fog küldeni. Maga Isten készít elő mindent népének bevonulására. Igen, ezeken a tavakon (és itt Noah próféta ujjával a térképre mutatott) fogjuk hallani azoknak a hatalmas gőzhajóknak a kiáltását, amelyek Izraelt az Ararára viszik. Körülbelül itt van Ararát, — mondta és a helyet megjelölte a térképen.

Peloni meghajolt és szent borzongással csókolt meg ezt a helyet, mint egykor Jehuda Halévi a Szentföldet.

— És még senki sem vette birtokba? — kérdezte aztán mohón.

— Lehet, hogy néhány iroquois-indiánus már letelepedett, — felelt Noah — de ezeket nem kell elzavarni, mint ahogy egykor ősatyáinknak a hittitákat, az amalekitákat, és a jebuzeusokat kellett kikergetniük az ígért földjéről. Hiszen ezek a mi testvéreink! Az asszirok királya vezette őket oda. Nem lehet kétséges, hogy az indiánusok Izrael régóta elveszettnek hitt tizedik törzséből valók.

— Micsoda? — kiáltott föl Peloni nagy indulatban.

— Erről a kérdésről könyvet fogok írni. Igen, ezek az indiánusok mindenben a mi népünk hagyományait követik: az istentiszteletben, nyelvükben, szokásaikban, áldozataikban, házasságaikban, válásaikban, temetési szeritartásukban, bűjtjeikben, igazságszolgáltatásukban, törzsrendszerükben, hadviselésükben és diadalaikban.

— Akkor elhiszem, hogy együtt lakhatunk velük. Ami engem illet, minél előbb szeretnék az Ararára letelepedni.

— Addig nem mehet oda, míg az erdőt egy kicsit meg nem ritkítják, — mondta a nagy férfi, szemöldökét felhúzva.

— Az erdőt? — ismételte Peloni egészen elképedve.

— Hogyan, ön csodálkozik? ... Persze, látszik, hogy európai és a kész városokhoz van szokva. Mi amerikusok gyorsan átváltoztatjuk az országot, míg ti csak nézitek; máról-holnapra fölépítjük Aladin palotáit. Mihelyt időm megengedi, odamegyek és elkészítem a város építési tervét.

— Hogyan?... Ön még csak nem is járt ott? — tört ki Peloniból.

— Ah, kedves Peloni! Honnét vettem

volna hozzá az időt?... En, aki annyira el vagyok foglalva mint író, ügyvéd, szerző és még isten tudja micsoda!... Igaz, hogy mint az agglények klubjának elnöke, minden időmet, amit mások a családjuk körében töltenek, embertársaimnak szentelem. De ez a fárasztó, hosszú út a csatornákon át...

E pillanatban kopogtak az ajtón. Egy szolga jelent meg és azt kérdezte, vajjon Noah örnagy hajlandó-e a szabóját fogadni. — Hiszen ez pompás! — kiáltott föl az örnagy. Eppen most jön a szabóm, hogy fölpróbálja azt a ruhámat, amelyet mint Izrael vezére és bírja fogok hordani.

A szabó pazar öltönyt hozott magával. A piros selyem dús hermelinnel volt szegélyezve. Noah fejedelmi alakját majdnem talpig befűdte, mikor ráadta a szabó, aki színes krétával és gombostűkkel itt-ott megjelölte a díszruhát, hogy a szabása még kifogástalanabb legyen.

— Tetszik önnek? — kérdezte Noah királyi pózban.

Peloniból most elszállt a bizonytalanság érzete. Ilyen vakító valóság előtt minden kételynek meg kellett hátrálnia. Ah, milyen nagyszerűek ezek az amerikaiak!

— Minden krónikát áttanulmányoztam, — folytatta Noah — hogy megtaláljam azt a korszakot, amelybe nekünk bele kell kapcsolódnunk. Minthogy a királyság intézménye nem egyezik meg a szabad amerikai állam felfogásával, a bírák korában találtam meg az eszményképet. És valóban, mi más az Egyesült Államok elnöke, mint egy sófét, mint Izrael bírja? Ah, ön az arcképemet figyeli ott, — újra le kell festetni magam ebben az ünnepi ruhában. Az a finom fiatal teremtes, akinek képét az enyém mellett látja, Leesugg kisasszony, a legszebb angol színésznő. Ebben a toalettben játszott az én darabomban, amelynek ez a címe: „A kisasszony katona szeretne lenni, vagy a chippewai síkság”. A művész mellett nagybátyámnak, Aaron J. Philipppnek karikatúrája függ, aki „A görög fogoly” című darabomban a török parancsnok szerepét játszotta. Sohase felejttem el, milyen mulatságos volt benne. Hahahaha!... Az ott Johnson kisasszony „Josef Carmatfi vagy Tripolisz ostroma” című színművének egyik jelenetét örökíti meg. Ezt a darabot 1783-ban, New-Yorknak a brit-uralom alól való felszabadulása alkalmából a Park-Theater ünnepi megnyitójául irtam.

— En ott voltam a színházban, örnagy ur. — mondta a szabó. Oh, milyen gyönyörű volt! De a színházat annyira elkefték a tábornokok meg az ezredek, hogy alig lehetett egy szót hallani.

— Ez az én szerencsém volt! — nevetett Noah. En kértem meg őket, hogy az ünnepre való tekintettel egyenruhában jelenjenek meg. Különben erről eszembe jut valami... itt van egy jegy az ön számára.

— A színházba? — kérdezte Peloni, miközben eltette a jegyet.

Noah csodálkozva és élesen nézett rá. De átgondolni kezdő rossz kedve elolvadt Peloni ártatlan tekintetétől.

— Nem, nem a színházba, — mondotta lágyan — Ararát megalapításának ünnepére.

Peloni fekete szeméi parázslottak az örömtől.

— Óriási tolongás lesz... csak az mehet a templomba, akinek belépőjegye van.

— A templomba? — ismételte Peloni elhalványodva.

— Igen, — felelt Izrael bírja nyomatékos hangon és egy hatalmas tükrök elő lépett, hogy biborköntösét kecses redőkbe fogja.

— Buffalói polgártársaink — mondta közben könnyedén — olyan szívesek voltak és a püspökség templomát bocsátották rendelkezésünkre ehhez a szertartáshoz.

— Miféle szertartáshoz? — dadogott Peloni és lelkében ijesztő emlékek törtek föl.

— mintha Frankfurtból egészen idáig hallaná a gunyos kiáltást: „A misszionáriusok!”

— Ezt kérdezi? Hát Ararát alapkövének letételéhez.

— Hogyan? Ararát alapkövetétele egy anglikán templomban fog végbemenni? — kérdezte Peloni teljesen megzavarodva.

— Ah! — felelt az őrnagy, félreértve a frankfurti gettó-poéta mélységes megrendülését. — Ön, aki Európa levegőjében nőtt fel, ezt bizonyára furcsának találja. De itt, a szabadság hazájában, ebben a fölvilágosult korban minden ember egyenlő.

— De hiszen az alapkövet mégis csak a „Nagy Sziget”-en kellene elhelyezni.

— Ez mindenesetre nagyon kíváncsi lenne. De oly sokan vannak, akik a nagy ünnepségen részt akarnak venni. Magának Buffalónak 1300 lakosa van. Hogyan tudnók a dolgot megoklani? Buffalóban alig kapni csónakokat és Ararát több, mint tizenkét mérföldnyire fekszik Buffalótól. Nem, nem, sokkal jobb, ha Buffalóban rendezzük az ünnepséget. Hiszen ugyanis csak szimbolikus ünnepről van szó. Az alapkö már kész, héber és angol fölírás van rajta. Így hangzik: „Hajljad, oh Izrael, az Ur a mi Istenünk! Ararát városát, amely a zsidók menedékhelye, Tisri havában, mai időszámításunk szerint 1825 szeptember havában, az amerikai függetlenség ötvenedik évében Mordecháj M. Noah alapította”.

(Folyt. köv.)

AZ EGYENLŐSÉGHEZ A HÉTEN ÉRKEZETT ÖNKÉNTES ADOMÁNYOK

Tetszés szerinti kiosztásra: Dr. Klein Armin, orvos, Nagybátány, 50.000 K., Gutfreund Soma, Valkó 100.000 K., Grosz Bözsike 25.000 K. — Szent-földi nyomorgók javára: Földes Soma, Tiszaroff 5000 K., N. N., Felsőszentiván 10.000 K. — Zsidó vakok intézete javára: Grünfeld László 100.000 K. — Magyar zsidó főiskolai hallgatók javára: Deutsch B., Nyírbátor 20.000 K., Schwarcz Franciska 100.000 K., Reich Klára (Szűcs) gyűjtése, Hermann Rudolf-fal (Aszód) való eljegyzése alkalmából 500.000 K. — Országos izraelita patronázs-egyesület javára: Barta Gézáné 25.000 K. — Ehez zsidó gyermekek javára: Gyurika 25.000 K. — Budapesti zsidó menza javára: Rákosszentmihályi cheyra kadisa utján: Schwarcz Antal 100.000 K., Oesterreicher V. 50.000 K., összesen 150.000 K., Gyulaházi Arthur október, november és december havi hozzájárulása 60.000 K. — Zsidó fiú-árvaház javára: Faragó I., Devecser 20.000 K. — Ferencz József-rabbiszeminárium javára: Dr. Junger Mózes, főrabbi gyűjtése, Zalaegerszeg: Garai Sándor, mérnök és Spiegel Lenke esküvője alkalmából 100.000 K. — Külföldön tanuló magyar zsidó főiskolai hallgatók javára: Grünfeld László 100.000 K., Hegedűs Gizella, Schiller Lilly, Ecker Evi, Bauer Rózi, Schiller Magda, Semlei László és Hegedűs Bandi által a Svábhegyen rendezett műkedvelői előadás jövedelme 512.000 K., F. I. né és H. L. né 500.000 K., L. Ilonka 10.000 K., dr. Dávid Artur, ügyvéd, Bácsalmás 10.000 K., Biró Kató, Nagykanizsa, gyűjtése Biró Ernő és Armut Margit egybekelésé alkalmából 732.000 K., Kenéz Ferenc, gyógyszerész, Ócsa 100.000 K., Lichter Sándor, Kisterenye gyűjtése, Farkas Gyuri briszmilója alkalmából 227.000 K., Faragó I., Devecser 30.000 K., Kádár Sándorné, Szolnok 20.000 K., Kohn József, Kispeszt 40.000 K., Leitner Klári gyűjtése, Zalaegerszeg, kis testvérkéje pasztája alkalmából 265.000 K., Gabn Elza és Braun Ilona gyűjtése, Pásztó, a volt IV. polg. leányiskola növendékei körében, felekezeti különbség nélkül 30.000 K., Barta Gézáné 25.000 K., Weisz Oszkár mérnök elnöksége alatt álló „Szomech Dochkim”-asztaltársaság gyűjtése, Szombathely 200.000 K., Hartstein M., Nyiregyháza 100.000 K., Sándor Jenőné 100.000 K., N. N., Tököl, gyűjtése 100.000 K., Grünwald Lajosné,

Debrecen 100.000 K., dr. Rozsnyai Pál, Szikszó 50.000 K., Geller Ferenc és Schwarcz I., Bátorfya 20.000 K., Kurcz Endre, Dunapataj 20.000 K., dr. Junger Mózes főrabbi, Zalaegerszeg, gyűjtése, Garai Sándor mérnök, a Spiegel Lenke esküvője alkalmából 100.000 K., Singer Boriska, Baja 25.000 K., Kardos Margit 110.000 K., Biró Leó, Rákospalota 50.000 K., Stark Ignác és neje, szül. Weisz Matild, házasságuk 30. évfordulója alkalmából 500.000 K., Gyulaházi Arthur, Nyiregyháza, október, november és december havi hozzájárulása 120.000 K., Gyulai izr. hitközségi templom-adományok, dr. Adler Ignác főrabbi utján 320.000 K., dr. Keszti Zoltán adománya, dr. Adler Ignác gyulai főrabbi utján 400.000 K., Forgács Rezső és neje, Weinhut Béláné, szül. Rosenstok Erna halálának évfordulója alkalmából 100.000 K., Singer Arminné, Ujpest, gyűjtése Király Irénke és Spielmann Jenő (Sur) eljegyzésük alkalmából 255.000 K. — Jesivák javára: Földes Soma, Tiszaroff 5000 K., Faragó I., Devecser 20.000 K., Goldberger Gyula, Bácsmadaras 100.000 K., Gyulai izr. hitközségi templom-adományok, dr. Adler Ignác főrabbi utján 440.000 K. — Roth-schild Pál részére: Bischitz László 20.000 K. — Grán Gyuláné részére: Bischitz László 20.000 K. — László Ignác részére: Bischitz László 20.000 K. — P. J. részére: Bischitz László 20.000 K. — Lebovits Ilés rokkant kántor részére: Fehér Mihályné 100.000 K. — Weiss Lajos részére: Olvashatatlan aláírás Székesfehérvár 30.000 K. — Özv. Braun Sándorné részére: Olvashatatlan aláírás 30.000 K. — Weisz Mór részére: Bischitz László 20.000 K. — Weisz Sámuel részére: Bischitz László 20.000 K. — Holcnerberg részére: Bischitz László 20.000 K. — Hochberger Miksáné részére: Olvashatatlan aláírás 30.000 K. — Özv. Küffel Hermanné részére: Olvashatatlan aláírás 30.000 K. — Vermes Károlyné részére: H. M. 15.000 K. — Tragédia hősnője javára: Gyulaházi Arthur, Nyiregyháza 60.000 K. — Werner Richárdné tüdőbeteg asszony javára: László Szerén 25.000 K. — Fried Henrik részére: Olvashatatlan aláírás 30.000 K. — Fényesi Szerén tüdőbeteg fiatal leány részére: Dr. F. J. 30.000 K. — Leszlauer Irén részére: Gyulaházi Arthur, Nyiregyháza 60.000 K.

PÁLYÁZATOK

Díjazás: Minden szó egyszeri beiktatása 1500 vastagon szedett betűből 3000 korona. — Pályázatok felvétele: Lipót-körut 26. — Hirdetések díja előre fizetendő.

ELŐIMÁDKOZÓ-METSZŐI ÁLLÁS

Hevesesányi izr. hitközség sochet ubódek előimádkozót keres. Pályázhatnak kiscsaládu, megfelelő okmányokkal rendelkezők. Javadalmazás havi 100 aranykorona, lakás és az elemi hittanítás díja. Meghívottaknak utiköltség. Dr. Kemény, hitközségi elnök. 7066

A kalocsai izraelita hitközség pályázatot hirdet egy jó előimádkozó, balköre és legalább három évig tartó képesített metszői állásra, ki a hitközségnek és Cheyva Kadisanál a samesz-teendőket és pénzbeszedést köteles ellátni. Javadalmazás megegyezés szerint. Kérvényhez három elismert rabbitól nyert kabolósz, eddigi működéséről, családi állapotáról és valóságos erkölcsi életéről hiteles bizonyítványok csatolandók. Pályázó 30 évnél idősebb nem lehet. Az állás már az ünnepek után betöltendő. Utiköltség csak a meghívottaknak térítetik meg. Pályázati határidő szeptember hó 30. Dr. Román József, hitközségi elnök. 6986

A földesi aut. orth. izr. hitközség első metsző és előimádkozói állásra pályázatot hirdet. Fizetés megállapodás szerint. Kérvények Berger Zoltán hitk. elnökhöz, Földes (Hajdumegye) küldendők. Utiköltség csak a meghívottaknak térítetik meg. Földes, 1924. évi szeptember hó 11-én. Klein Emil hitközségi igyózó, Berger Zoltán hitközségi elnök. 6705

Orth. izr. Anyahitközség keres kellemes hangú előimádkozó-metszőt. Fizetése lakás, világítás, 48 q buza és a szokásos mellékjuttatás. Pályázatok kor- és családi állapot megjelölésével Guttmann Sámuel elnökhöz, Ózd, Borsodmegye, küldendők. 7067

A Stara-moravica (Backa S. H. S.) izr. hitközség az előimádkozó-metszői állás azonnali alkalmazására betöltendő. Pályázó sochet-ubódek-balköre legyen, elismert rabbitól képesítéssel bírjon. Mohel és negyven éven aluli, kiscsaládu pályázó előnyben részesül. Fizetés megegyezés szerint, utiköltséget csak a meghívottaknak térítetik meg. Pályázati határidő 1924 október 15. Kérvények Krausz Ede, hitközségi elnökhöz intézendők. 7074

A szálai izr. orth. hitközségben egy metszői állás van üresedésben. Az állás azonnal elfoglalható. Fizetés megegyezés szerint. Márton Jakab, hitközségi gondnok. 7044

Sóchet ubódek, kitűnő orth. kabolókkal, mint kiscsitó vagy ideiglenes állást keres. Családi lakás nem igényel. Cim a kiadóhivatalban. 8088

HITTOKTATÓI ÁLLÁS

A szolnoki izr. hitközség pályázatot hirdet a lemondás folytán megüresedett középiskolai önálló hittanári állásra. A pályázónak megfelelő vallási és világi előképzettséggel kell bírnia, vallásos és feddhetlen előéletű magyar honpolgár legyen. Okmányokkal felszerelt kérvények október 15-ig az előjárósághoz küldendők. Nőtlenek és kiscsaláduak előnyben részesülnek. Fizetés az állami tisztviselőknél járó mindennemű illetmény, mely az állampénztárból utalványoztatik ki. Az állás azonnal elfoglalandó. Utiköltség csak a meghívottaknak térítetik meg. Szolnok, 1924 szeptember 18. Az előjáróság. 7072

Der suboticaer orth. Talmud-Thóra Verein sucht einen erzt. klässigen tüchtigen Lehrer (Melamed) Gehalt laut Übereinkommen. Offerte sind an Zoltan Rosenthal, Subotica zu richten. 7073

A gyöngyösi orth. Talmud-Thóra-Egyet keres két, lehetőleg nőtlen tanítót mielőbbi belépésre, egyik tnach, chumis, rasi és kezdő gemorot, a másikatnak perfect gemorot, tószfősz és chumis, rasi tnach kell tanítani. Fizetés megállapodás szerint, buza vagy aranyparitás és vándor-koszt és lakás. Költségek csak a meghívottaknak térítetik meg. Pályázatok Jakobovits Salamon elnök címére küldendők. Gyöngyös. 7074

Hajdunászi orth. izr. hitközség egy melamed-állásra, alef-bész, chumis, rasi, gemorot tanítására pályázatot hirdet. Fizetés megegyezés szerint. Pályázók küldjék be az alábbi címre okmányait, melyek postafordultával vissza fognak küldetni. Költség csak a megválasztottnak fog megtéríteni. Hajdunászi, 1924 szeptember 16-án. Lefkovits Béla, hitközségi elnök. 7069

A csorvási izr. imaegyesület a megüresedett előimádkozó és metszői állásra, mely azonnal elfoglalható, pályázatot hirdet. Fizetés természetben és pénzben megegyezés szerint, 40 éven aluli, kiscsaládu, előnyben. Utiköltség csak a meghívottaknak térítetik meg. Pályázatok Weisz Adolf elnök címére küldendők. 7116

N A P T Á R

Vasárnap, szept. 28, elul 29, újév előestéje (erev rós háson), hétfő I. és kedd II. újév-ünnep (Rós háson), szerda, tisri hó 3, Gedálja böjtje; csüt. 4, péntek 5, szombat 6. — Heti szidra: Vájélech (M. V. 31. f.). — Háftoro: Suvo Jiszroel (Hósea 14. f. 2—10. v. és Jóel 2. f. 15—27. v.). Sábász Suvo. — Szombat bejövetele: 5 ó. 40 p., kimenetele: 6 ó. 20 p.

Vasárnap, okt. 5, tisri 7; hétfő 8, kedd 9, engesztelési ünnep előestéje (erev jóm kippur), szerda 10, Engesztelési ünnep (Jóm kippur), Mázkir; csüt. 11, péntek 12, szombat 13. — Heli szidra: Házimú (M. V. 32. f.). — Háftoro: Vajdábér Dovid (Sám. II. 22. f.). — Szombat bejövetele: 5 ó. 30 p., kimenetele: 6 ó. 10 p.

A szerkesztésért felelős: Dr. SZABOLCSI LAJOS Felelős kiadó: GÁSPÁR MÁRK, igazgató

Előfizetési árak: Egész évre 200.000 korona, félre 100.000 korona. Jugoszláviában: egy évre 400 dinár. Romániában: egy évre 800 lei. Amerikában: egy évre 5 dollár.

Jugoszlávia részére vezérkérnyiselet: „Kurh” Kosztics Sándor és Schimmer Béla hírlapterjesztő vállalat Szabadka, ahol Jugoszlávia részére kizárólagos joggal előfizetések és hirdetések felvételnek.

APRÓ HIRDETÉSEK

APÁS-VÉTEL

PERGETETT akadémét szálit 50 kilós bádogdobozokban 160 ezer korona utánvétellel bérmentve Kellner Mór, Kiskvárda. 7015

VASBUTORT, rézbutort, gyermekágyat, gyermekkoszt, sodronyágybetétet, matraccokat legolcsóbb gyári árakon szálit Klein Gyula és társa, vasbutorgyár Ierakata, Dob-utca 58 és Király-utca 66. Javításokat vállalunk. 6481

REMEK keresztúros zongora és egy koncertpianinó olcsón eladó. Nagydiófa-utca 6., I. 11. 7040

VAS-, rézbutorok legolcsóbban kaphatók Klein Adolf és fia gyárában, VIII., Madách-utca 34. 8094

FREGOLIA szabadalmazott ruhaházirító, bármilyen mértékben hosszabbítható, készen kapható és felelősséggel felszereltetik. Breszlauer asztalosmesternél, Hunyadi-tér 7 sz. Telefon 160—80. 4538

KÜLÖNFÉLE

HIBÁS női, férfiruhaneműekért, fehérneműekért, cipőkért házhoz hívjuk. Springer, Szarvaster 6, üzlet. 6569

TENPLOMULÉS férfi és női ülés az első sorban az úpesti izr. templomban eladó (Bantzky). Melster Adolf, Budapest, Rákóczi-ut 68. III. 8120

KEZÉT MEKÉRIK, ha Hyvarion lilomtejszappant használ (12.000 K) és dr. Kaiserling-féle Hyvarion szappátszerrel teszi arcborát fiatalos átvévé (30.000). Török palika, Király-utca 12. Róla drogéria, József-körut 50. 6938

SEGÍTSÉGI Krausz Lajos 24 éves árva, teljesen magára hagyott ifjú a harcúterén szerzett súlyos tődébajával félve fekszik a budapesti Szent János-kórház tüdőbeteg-pavilonjában. Segítséget kér, hogy táplálhassa magát. — Özv. Landstein Géznét most operálták, 2 gyermekével nagy nyomorban él (Bpest, Felsőerdősor-utca 46. II. em. 71). — Nobel Emil 20 évig könyvkereskedésben, másfél évi állami szolgáltaiban volt, 2 évig mérnöki irodában dolgozott. Most idegyengése folytán munkaképtelen, támogatásra szorul (Bpest, V., Visegrádi-utca 8. földsz. 3). — Stern

Gyuláné (Bpest, VIII., Szerda-hegyi-utca 10. III. em. 4) munkaképtelen öreg asszony, kinek férje egy év óta munkanélkül van, segítséget kér. 430

FINOM férfi-fehérneműek gondos elkészítését (hozott anyagból), valamint kitűnő géppel mindennemű gomblyukasztást vállal elsőrendű fehérneművarrónő: Sebők Józsefné, VII., Almásy-tér 10., I. 7. (Szombaton zárva.) 728

MONOGRAM- és fehérneműhímzés szép kivitelben, olcsón készit Szilágyiné, Szévtető-utca 11., földszint 13.

APRÓ HIRDETÉSEK

Hirdetési díjszabás: Minden szó egyszeri beiktatása 1500, vas-
tagon szedelt betűkből 3000 korona. Apróhirdetések felvé-
tele: Lipót-körút 26. — Jellegű levelek kettős borítékban
ugyanoda intézendők. Apróhirdetések csak a díj előzetes leté-
tése mellett közölhetők.

HÁZASSÁG

HA tulateszi magát a formá-
kon, ha meggyőződnie kíván,
hogy megtalálja-e férjhezme-
netele vagy házasságához azt
akit keres, fíradjon fel Fi-
scherhez, akinek ajánlati ko-
moly és megbízhatók. Telefon
József 129-51., Dohány-
utca 68. 7084

MÉRNÖK vállalkozó fővárosi
nagyüzem tulajdonosa, 45 éves
jómodu uriember nősülne, bő-
vebbet Fischernél. 7084/I

SZÖLLŐBIRTOK és kész-
pénzhozománnyal férjhezadna
abszolút intelligens család
egyetlen leányát 33-40 éves
biztos egzisztenciájú uriember-
hez, felvilágosítás Fischer-
nél. 7084/II

7000 dollár értékű készpénz
hozománnyal vagyonos család
férjhezadna fiatal, intelligens
leányát önálló egzisztenciájú
urlemberhez, bővebbet Fischer-
nél. 7084/III

GAZDASÁGBA benősülne 40
éves intelligens, gazdasághoz
értő, jómeglátású uriember.
Pénzhozománnyal nem reflek-
tál, bővebbet Fischernél, Do-
hány-utca 68. 7084/IV

PAZARUL berendezett értékes
lakással és nagy hozománnyal
rendelkező urhölgy férjhez-
menne jómodu, biztos egzisten-
ciájú uriemberhez, bővebbet
Fischernél, Dohány-utca 68.
7084/V

NŐSÜLNE gyáros, földbirtó-
kos, ügyvéd, nősülne orvos,
nagykereskedő, nősülne bank-
igazgató, cégvezető, nősülne
mérnök, bányatulajdonos, ön-
álló kereskedő. Saját érdeke,
hogy megbeszélés végett fá-
radjon fel Fischerhez, napo-
ta 9-6-ig, Dohány-utca 68.
7084/VI

SZÉPEN berendezett üzlettel,
lakással rendelkező csinos,
intelligens leány rokonom ré-
szére, keresek vallásos ház-
ból való 30 körüli fiatalembert.
„Elelmes 7092” jellegre. 7092

HÁZASSÁGOT díszkréten és
sikerral közvetít Daróczy Pál-
né, Debrecen, Arany János-
utca 15. 6995

BENŐSÜLNÉK oly zsidó föld-
birtokos családba, hol nem az
anyagiakat, de a föltétlen be-
csületességet és a vagyont
megbecsülni tudást veszik te-
kinetbe. „Korrekt 28” jel-
legre a kiadoba. 7018

EXISZTENCIAVAL bíró val-
lások, 30-35 év körüli fiatal-
emberhez vagy kiscsaládu
özvegyhez adnám férjhez,
mindenben sikerült, jóléti
leányomat vidéki jóhírű csalá-
dából 80 millióval, kelengyél-
vel, butorral. Levelek „Sors-
döntés az Egben” jellegre a
kiadoba. 7064

EGY nagyon jó családból való
árvaleány, kinek megfelelő
szép vagyona, teljes berende-
zése, kelengyélje és 20 hold
földbirtok öröklésével bir, is-
meretség hiányában ez uton
keres ismeretséget egy ko-
moly, jobb állású hivatalnok
vagy nagykereskedővel, lehe-
tőleg a fővárosból. Leveleket
a kiadóhivatal továbbít „Köl-
csönös megértés 7049” jelige
alatt. 7049

TÁRSASÁGBELI uriaszony
legdiszkrétebb módon közve-
tít házasságokat. Doktor-
né, Rákóczi-ut. haivannegy, II. 20
Főlepcsőház. Tel.: József
73-93. 8097

KÖZÉPKORU építész felesé-
gűl venne vagyonos urileányt
vagy özvegyet. Nem szépség,
hanem nemes lélekre vágyom.
Jellegem „Eletcél 8117”. 8117

JÓMEGJELENÉSÜ izr. 28 éves
vidéki városi nagykereskedő
vagyok, nagyobb hozománnyal
feleségül vennék háziasan ne-
velt 18-24 éves urileányt,
megkeresést „Nagyvállalat”
jellegre a kiadoba. 8111

NŐSÜLNE nagy praksszissal
rendelkező, közbecsülésnek
örvendő vidéki ügyvéd, meg-
felelő hozománnyal. Jelige
„Becsület”. 8112

NŐSÜLNE 35 éves izraelita
iparos-kereskedő, 25 éves, el-
sősorú, életképes, modern
vállalatnak 20 éves munkatár-
sa, ki a cégbe lép. Igénye, 16
család, lakás, butor és 300-
400 millió. Ajánlatok közvet-
len hozzátartozóktól „Teljes
diszkréció” jellegre kértnek.
7081

36 ÉVES földnagybérű roko-
nomnak keresek 24-30 körüli,
kóser háztartást vállaló, min-
den tekintetben megfelelő hit-
vestársat. Ajánlatok rokonok
részéről is „Rabbi” jellegre
kiadóhivatalba. 8109

BENŐSÜLÉS céljából keresek
elsősorú husipari üzletembe
főnökhelyettesül kimondottan
jó családból való 30-35 éves
intelligens, reprezentáló, jó-
meglátású uriembert. Szíves
megkeresést „Biztos jövő
1924” jellegre Blocknerhez,
Simmelweis-utca. 7098

NEMÉNYI realisan, eredmény-
nyel házasságot közvetít Pest-
erzsébet, Kossuth Lajos-utca
21. 8124

BELVÁROSI irodám legdisz-
krétebben közvetít házasságo-
kat. Schwarz, Váci-utca 52.
I. 2. 8101

JÓ házból való hajadon férj-
hezmenne hozzáilló egyénhez,
esetleg özvegyhez. Jelige
„Intelligens 14537” Schwarz
hirdetőlébe. Andrassy-ut. 8135

FÉRJHEZMENNÉK egy derék,
exisztenciával bíró 40 körüli
urlemberhez, ki hűséges, jó
feleséget keres. „Fiatal, csi-
nos” jelige. 8136

NÖTLEN, szimpatikus, vallá-
sos, orthodox fiatalember va-
gyok, szigoruan vallásos, or-
thodox család átlagon fe-
lül szép, fess, jószívű, vallá-
sos szőke fiatal leányát fele-
ségül venném. Anyagiak mel-
lőzésekkel. Flórküzetem vezeté-
sét elvállalná. Kimerítő rész-
letes levelek, fényképpel el-
látva; visszaküldöm. Ajánla-
tok „Ideátistának” Magyar
Hirdető Iroda, Budapest, Vá-
rosház-utca 10. 7108

HÁZASULANDÓ magas mű-
veltségű, szőld, szépség tar-
tott, Pesten négyszobás la-
kással, havi 15-20 millió jó-
vedelemmel bíró öcsém ré-
szére vagyonos zsidóleányt
keresek. Ajánlatok „Ügynö-
kők mellőzzenek” jellegre.
8127

BENŐSÜLNÉ bármihez értő
37 éves iparos, jelenleg 20 éves
állásban, Diamant, Dembinsz-
ky-utca 11. 8113

OKTATÁS

KÉZIMUNKASZALÓNOMBAN
iparhatóságilag kitanítok filét,
csipkeverést, szőnyegszővét,
batikolást, lámpaernyő-, ka-
lapkészítést, fehérneművarrást,
szabást, mindenféle iparmű-
vészeti különlegességeket, ke-
lengye-, fehérnemű varrást,
terítő összeállítását, montí-
rozást vállalom. Tanulóleányok
felvételnek. Weiszné, Kis-
diófa-utca 2. I. emelet. 6960

TANITÓNÖKET, nevelőnőket,
nevelőket, bonneokat elhelyez
Fekete Adolf legregibb tan-
terőlgynöksége, Vilmos csá-
szár-ut 16. 6961

OKLEVELES izr. tanitónő 9
és 12 éves fiukhoz Miskolcra
kerestetik. Bemutakozás Ro-
bitsek, VII., Szabó József-
utca 21. 8119

NEVELŐNÖT, izr. vallású,
jobb családból valót, aki a
német nyelvet tökéletesen bir-
ja, keresek 2 és 6 éves fiam
mellé. Levélbeli ajánlatok re-
ferenciákkal dr. Steiner Ar-
minné, Szob, Hontm. 8116

AKADÉMIAI növendék elvál-
lal kezdőket hegedűtanításra,
Dohány-utca 57. III. 6. Palor
Tivadar. 8105

AKADÉMISTA zongoratanítást
vállal. Cim: V., Akadémia-u.
16., III. 12. 8102

6 ÉVES KISLÁNYOM mellé
keresek németben perfect, le-
hetőleg B-listás tanitónőt
azonnalra. Jelentkezés reggel
9-11 között Sas-utca 29., II.
82., Vártes. 8122

PERFEKT németet, franciát
tanít kiváló módszerű tanár-
nő. Rákóczi-ut 12. II. 9. 8126

EGYETEMI hallgató közép-
iskolai tanulók korrepetálását
vállalja. Cim: Schwarz Emil,
Rottenbiller-utca 37/b. föld-
szint 8. 450

TANITÓNÖT izr. elemi, pol-
gári oktatással ajánl Központi
iroda, Flexner, Felsőerdősor
9., II. 26. 8135A

EGYETEMISTA kiváló tanerő
középsiskolákat oktat, nyel-
veket sikerrel, ebédosztérr.
„Siker” jellegre kiadoba. 7110

KERESEK egy talmudnöven-
dék, aki 14 éves fiamat tal-
nudra és tenachra tanítsa.
Díjazás megegyezés szerint.
Ajánkozás e laphoz „Is emez
100” alatt. 7101

TANULMÁNYAI folytatásában
megakadályozott tanárjelölt
német, francia, héber tudással,
tanításban évtizedes gyakor-
lattal, szerény igényekkel ta-
nítványt keres. „Discimus”
jellegre kiadoba. 8123

HAZITANITÓT keresek 9 éves
fiam mellé csak délelőtre.
„Nagyedük elemista” jellegre
a kiadoba. 8110

ÉRÉTSÉGIZETT fiatalember
tanítást elvállal. Esetleg lakás
ellenében. Cim: G. V. Nép-
színház-utca 8. 540

ÁLLÁST NYERNEK

GYERMEK MELLÉ komoly és
jóérzésű leány vagy özvegy-
asszonyt keresünk egy máso-
dik leány mellé. Háztartásban
segédkezni kell. Jelentkezni
lehet 10-2-ig. Aschner, Pod-
maniczky-utca 21., III. eme-
let. 8108

EGYEDÜLLALÓ nő és 12-
14 éves leányt örökbe vagy
hosszabb időre felvennének
konyhai dolgokra. Weisz igaz-
gató, Budapest, Erzsébet-
körút 2. 8128

MECHANIKAI műhelyembe
(vas-, rézesztályos, rézőn-
tőde) gyakorolok és tanu-
lók felvételnek Szánfő, Buda-
pest, VI., Rózsa-utca 80. 7107

JOB izr. nő kerestetik vallá-
sos házba főzéshez, háztartás-
hoz. Jelentkezés délelőtt Szon-
dy-utca 9., II. 19. 8134

KERESEK intelligens izrae-
lita leányt kisgyermekemhez,
ki a háztartásban is segítene.
Mindenes van. Családtagnak
tekintjük. Engländer, Aggte-
leki-utca 16. 8100

TANULÓFIU, négy középisko-
lát végzett, posztónagykereske-
desben felvétetik. Cim Sikray
hirdetőirodájában, Vilmos csá-
szár-ut 33. 8101

KÉT gyermek mellé keresek
egy leányt, esetleg asszonyt,
aki főzésben is járatos, minde-
nes leány mellé. Hoffmann
Dávid, Sopron. 6985

KÉT TAGU család, jó megje-
lenésű, 40-50 körüli nőt ke-
res, háztartás vezetésére, sza-
kácsné van. Megkeresések Le-
derer József, Szentese kü-
lönben. 6988

KERESEK falura egy zsidó
vallású, egyedülálló jobb nőt,
ki a falusi háztartásban járatos,
cseléd van mellette. Ajánlatot
kér özv. Grosz Mórné földbir-
tokosné, Mezocsokonya, (So-
mogym.) 7048

ÉPÜLET és butoraszialos, jó
munkás, teljes ellátással fel-
vétetik. Fizetés megegyezés
szerint. Spitzer Sándor, Med-
gyesegyháza. 7050

INTELLIGENS zsidó leányt,
ki a háztartásban járatos, kere-
sek. Fizetés megegyezés sze-
rint. Klein Pál, Szikszó. 7068

KERESEK azonnali belépésre
rövidáru szakmában járatos ön-
álló mérlegképes könyvelőt.
Szombat és ünnepeken zárva.
Pilis Lipót, Orosháza. 7065

ZSIDÓLEÁNYT vagy asszonyt
keresek, ki orth. kóser főzés-
hez ért és háztartásdókat is el-
végez, a gyermekeim mellett
lesz külön pesztra. Outtmann,
Pacsirta-utca 26. 8121

TANULÓFIUT fűszerüzletbe el-
látással azonnal felveszek Ja-
kubovits, VIII., Dobozi-utca
17. 8118

KERESEK egy fiatalembert,
aki vállalkozna két fiúgyere-
ket I. polgárra és héberre ta-
nítani és épületüzletben
segédkezni. Teljes ellátáson
kívül a fizetés megegyezés
szerint. Rosenbaum Fülöp,
Mándok. 7070

FÜSZER-ENGROS üzletünk
részére keresünk azonnali be-
lépésre lehetőleg izraelita idő-
sebb, nőtlen, jómeglátású
segédet, ki vevőink látogatá-
sára, valamint főnökhelyette-
sítésre is vállalkoznék. Csakis
elsősorú erők küldjék be
ajánlatukat. Kéri Andor és
Lajos, Békésgyula. 7075

FÜSZER ÉS CSEMEGE-DE-
TAIL üzletünk részére kere-
sünk mielőbbi belépésre, le-
hetőleg izraelita, idősebb, nőt-
len, jómeglátású segédet,
aki üzletünket önállóan is tud-
ná vezetni. Csakis elsősorú
erők küldjék be ajánlatukat.
Kéri Andor és Lajos, Békés-
gyula. 7076

FÜSZERESTANONC teljes el-
látással felvétetik Haas Osz-
kár, Isaszeg. 8115

VIDÉKI kereskedő rőtösszak-
mában járatos, ügyes keres-
kedősegédet azonnali belé-
pésre keres. Leveleket „Szom-
baton zárva 6948” jellegre a
kiadóhivatalba kérek. 6948

ÁLLÁST KERESŐK

HÁZHOZ MENNE fehérneműt
javítani, esetleg otthon vállá-
na horgolást, fonalat, vagy
társalkodónál alkalmazást ke-
res özv. Lefkovitsné, Bpest,
VIII., Nap-utca 24. földsz. 3.
431

FAKERESKEDŐI családból
származó 20 éves fiatalember,
3 évi gyakorlattal állást ke-
res. Szombatot tartó. Szíves
megkereséseket „Önálló mun-
kaerő 7052” jellegre kér. 7052

ÁRVAFIU tanoncnak menne
vagy bármely munkát vállá-
na. „Ellátásért” jellegre. 720

ERDELYI 14 éves árvaleány
nőikalap vagy női ruha var-
rást szeretne tanulni, olyan
jobb családnál, hol részbeni
ellátást is kaphatna, címe: I.
Holdvilág-utca 9., Surányi P.
8107

ÁRVA, 20 éves leány kisebb
gyermek mellé ajánlkozik. Szí-
ves megkeresést Vajda Erzsé-
Batthyány-tér 4. I. 32. 8106

15 ÉVES, fejlett, IV. polgárit
végzett fiamat tanulóknak ad-
nám textil, esetleg rőtöss-
vidáru üzletbe vidéki városba
teljes ellátással vallásos hely-
re, hol szombaton zárva van.
Groszmann Lajos, Vámosmi-
kola. 7051

HÁZVEZETŐNŐ magányoshoz
ajánlkozik, vidéki előnyben,
Sziv-utca 46. házmeister. 8125

HÁZVEZETŐNŐK, házikis-
asszonyok kitűnő bizonyítvá-
nyokkal ajánlkoznak, Rákó-
czi-ut 53. Házvezetőnők iro-
dája. 8045

FINOMLELKŰ uriaszony ma-
gányost gondozna, háztartását
vezetné. Jelige „Bárhöl há-
sággal, szeretettel” kiadoba.
8041

FIATAL urileány, idősebb ur-
hölgy vagy 1-2 gyermek
mellé alkalmazást keres. Eset-
leg más munkakört is vállal-
na. Filredt Stefi, Zalaegerszeg,
Munkácsi-utca 22. 7111

SZÓBA-ELLÁTÁS

KOSER házikosztot adok, há-
zon kívül is 25.000 koronáért.
Csáky-utca 15., III. em. 5.
Kálmánné. 8104

IDŐS urinő, kertes lakásban
szobát, kitűnő ellátást olcsón
kap. „Özvegy háztulajdonos-
nő” jellegre a kiadoba. 8114

VALLÁSOS tanár házában,
ahol németül folyik a társal-
gás, zongora is rendelkezésre
áll, teljes ellátásra talál na-
gyobb iskolás leány, kinek
továbbképzéséről is gondos-
kodás történhetik. Ajánlatok
„Csak egyet” jellegre a ki-
adoba. 8062

ADÁS-VÉTEL

KERESZTHUROS zongora ju-
tányosan eladó. Alsóerdősor-
utca 20. földsz. 8. 7041

ÚJ és használt írógépek, ga-
rancíával, olcsón kaphatók.
Funk József, Csáky-utca 6.
Telefon: 114-14. 6791